

Kivonat
a Bocskai kert Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
2026. május 5-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből

**Bocskai kert Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
62/2026. (V.5.) KT. határozata**

Bocskai kert Községi Önkormányzat Képviselő-testülete megtárgyalta a Bocskai kert Humánszolgáltató Központ Csillagvirág Családi Bölcsőde szakmai programjának módosítására vonatkozó előterjesztést és úgy döntött, hogy a Csillagvirág Családi Bölcsőde szakmai programjának módosítását a melléklet szerint elfogadja.

Ezzel egyidejűleg a Képviselő-testület **34/2024. (III.28.)** KT. számú határozatával jóváhagyott szakmai program hatályát veszti.

Határidő: azonnal

Felelős: Ráczné Hamerszki Judit intézményvezető

Bocskai kert, 2026. május 5.

A kivonat hitelül:

Gonda Lajosné

jegyzőkönyvvezető

1. sz. melléklet a 62/2026. (V.5.) KT. határozathoz

Bocskaierti Humánszolgáltató Központ

4241 Bocskaiert, Debreceni út 118.

CSILLAGVIRÁG CSALÁDI BÖLCSŐDE

4241 Bocskaiert, Baross G. út 24/B.

SZAKMAI PROGRAM

Hatályos: 2026. május 5. napjától

INTÉZMÉNYI ADATOK

Az intézmény neve: Bocskaierti Humánszolgáltató Központ

Az intézmény címe: 4241 Bocskaiert, Debreceni út 118.

Önálló szakmai egység (telephely) neve: Csillagvirág Családi Bölcsőde

Önálló szakmai egység (telephely) címe: 4241 Bocskaiert, Baross G. út 24/B.

Fenntartó szerv: Bocskaiert Községi Önkormányzat

Fenntartó szerv címe: 4241 Bocskaikert, Poroszlay út 20.
Fenntartó képviselője: Szöllős Sándor polgármester
Fenntartó e-mail címe: polgarmester@bocskaikert.hu
Telefonszám: 06 (52) 583-450
Irányító szerv: Bocskaikert Községi Önkormányzat Képviselő-testülete
Az intézmény jogállása: Részben önálló jogi személyként működő önkormányzati költségvetési szerv
Ellátási terület: Bocskaikert község közigazgatási területe
Nyitva tartás: hétfő- péntek (munkanapokon): 7.00-17.00 óra
A családi bölcsőde férőhelyeinek száma: 7 fő/csoport
Telefon: 06 (52) 384-512; 06 (20) 347 0469
E-mail cím: csaladsegito1@gmail.com
Honlap: www.bocskaikert.hu

Készítette: Ráczné Hamerszki Judit Livia intézményvezető
Programfelelős: Ráczné Hamerszki Judit Livia intézményvezető

Kelt, Bocskaikert; 2026.05.04.

A SZAKMAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

Az intézmény munkáját és szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek

- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (továbbiakban Gyvt.)
- Munka Törvénykönyvéről szóló 2012 évi I. törvény
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011 évi CLXXXIX. törvény
- Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- Információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- 257/2000. (XII. 26.) Korm. Rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
- Gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról szóló 235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet
- Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet

- 369/2013. (X. 24.) Korm. Rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 328/2011. (XI.29.) Korm. Rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 15/1998.(IV.30) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről (továbbiakban NM. rend.)
- Munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 8/2000.(VIII.4.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 9/2000.(VIII.4.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- Gyermekjátékszerek biztonságossági követelményeiről, vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 24/1998. (IV. 29.) IKIM-NM együttes rendelet
- Fertőző betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998.(VI.3.) NM rendelet
- A Bölcsődei nevelés-gondozás Országos Alapprogramja

1. AZ INTÉZMÉNY FELADATA, TEVÉKENYSÉGE

1.1. A bölcsőde feladata

A bölcsőde olyan szolgáltató intézmény, amely az alapellátás keretében életkornak megfelelő napközbeni ellátást nyújt a gyermekeknek: nevelést, gondozást, felügyeletet, foglalkoztatást és étkeztetést. Segíti a szülők munkavégzését, munkaerő piaci visszatérését, képzésen történő részvételét.

A bölcsődei ellátás alapfeladata a 3 éven aluli, családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátása, szakszerű nevelése, gondozása. Bölcsődei ellátás keretében a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek nevelése és gondozása is végezhető. A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart. A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét. A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. Ez magában foglalja a veszélyeztetett, bántalmazott és az elhanyagolt, a korai fejlesztésre, gondozásra, valamint a sajátos nevelési igényű, a tartósan beteg, az ártalmas környezeti vagy társadalmi hatásoknak kitett gyermekek érdekében tett intézkedéseket.

1.2. A bölcsődei ellátásban részesülők köre, száma

(1) Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható

a) az óvodai nevelésre nem érett gyermek esetén a (2) bekezdésben meghatározott időpontig,

b) a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek esetén a (3) bekezdésben meghatározott időpontig,

c) az a) és b) pont alá nem tartozó gyermek esetén, ha a harmadik életévét

ca) január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,

cb) szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

(2) Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

(3) A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

(4) Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

A családi bölcsődében maximum 7 gyermek látható el.

1.3. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

Bocskaikert község az Észak- Alföldi Régió Hajdúhadházi Járásában található a Dél-Nyírség északi peremén Hajdú-Bihar megyében, Debrecentől 15 km-re. A járás összes lakosainak száma 22.488 fő. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint a kedvezményezett járások közé tartozik. Bocskaikert kedvező közlekedés-földrajzi helyzettel rendelkezik, mivel a község a 4. sz. főút mentén helyezkedik el és érinti a Budapest - Záhony vasútvonal.

A település 1993-ig Hajdúhadház külterülete volt, mely igen lassú ütemben fejlődött. A rendszerváltás hatására merült fel a Hajdúhadháztól való leválás gondolata, mely az 1993-as népszavazás eredményeként valósult meg. 1993. október 15-én önálló községgé vált. Bocskaikerthez két külterületi lakott rész tartozik (Monostordülő és Rákóczikert), mely zártkertként funkcionálnak. E két településrészen az összlakosság több, mint 16 %-a él állandó bejelentett lakosként, a ténylegesen ott lakók aránya azonban ennél sokkal magasabb. Míg a belterületen elsősorban a jó egzisztenciális háttérrel, biztos anyagi jövedelemmel rendelkező, magasan kvalifikált családok számára ad otthont, addig a külterületi részekre az olcsóbb telkek és lakások miatt főleg munkanélküli, nagycsaládos, jövedelem nélküli, a nagyvárosban egzisztenciát vesztett, szociálisan nehéz helyzetben került családok költöznek ki a könnyebb megélhetés reményében.

Bocskaikert önállóvá válását követően látványos infrastrukturális fejlődés figyelhető meg. Bocskaikert belterülete és Rákóczikert külterületi része közüzemű ivóvízhálózattal rendelkezik. A közüzemi szennyvízcsatorna-hálózata a belterületen kb. 95%-os, a külterületen

még nem került kiépítésre. 1991-ben kezdődött a vezetékes gázhálózat építése a belterületen. Napjainkban a gázhálózatra való rácsatlakozás 96 %-os, az új házak építésével folyamatosnak mondható. A külterületen még nem került kiépítésre a gázszolgáltatás. A telefonhálózat építésébe Bocskaikert 1990-ben kapcsolódott be. A belterületen teljes körű az ellátottság.

A lakosságszám folyamatos növekedésének hatására egyre inkább megnőtt az igény az alapellátási formák megszervezésére, valamint a község már meglévő adottságainak fejlesztésére. Az önállóvá válás után Bocskaikert rohamléptekben fejlődött. A korcsoportos megoszláson belül az óvodás és iskolás korosztályú gyermekek számának évről évre történő növekedése indokoltá tette a már meglévő óvoda bővítését, valamint az addig csak alsó tagozatos gyermekeket befogadó iskola helyett egy új, nyolc tantermes általános iskola megépítését, mely 1997. és 1998. években megtörtént. Az óvodai ellátás, valamint az alapfokú oktatás mellett ma már adott a társadalmi és egyházi élet, az alapfokú és speciális kereskedelem, a vendéglátás, szolgáltatás és a helyi közigazgatás helyszíne is.

Kiépült az egészségügyi alapellátás, a lakosság számára helyben elérhetővé vált a háziorvosi, fogorvosi, valamint a védőnői szolgáltatás.

A településen a lakosságszám évről évre növekvő tendenciát mutat. Az önállóvá válást követően 2000. évre háromszorosára nőtt a lélekszám. A növekedés, azóta is dinamikusnak mondható.

1. sz. táblázat: Bocskaikert lakosságszámának alakulása (1960-2025)

év	A település állandó lakosainak száma
1960	308
1970	406
1980	625
1990	993
2000	2175
2003	2613
2004	2713
2005	2766
2008	2984
2011	3129
2013	3142
2015	3277
2019	3557

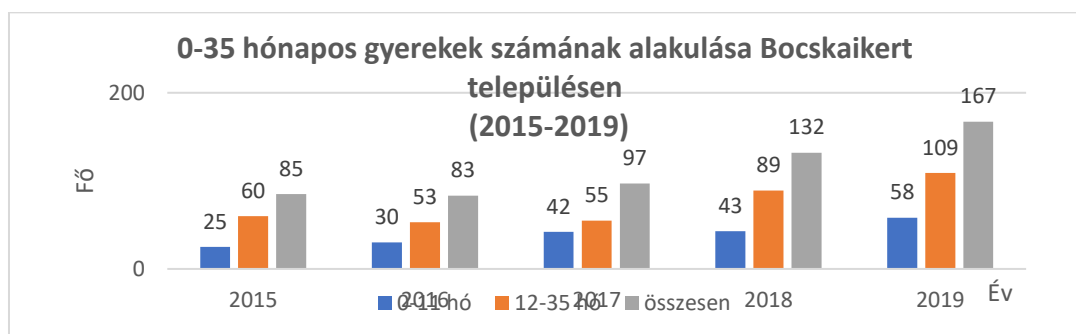
2020	3693
2021	3864
2022	4029
2023	4139
2024	4232
2025	4294

Forrás: KSH

A gyarapodás köszönhető egyrészt annak, hogy a születések száma magasabb a halálozások számától. A születés számon túl a település gyarapodását eredményezi a településre történő beköltözések magas aránya is. Debrecen város közelsége, a környező erdőség, a jó levegő, a település kertési jellege vonzó a fiatal házaspárok, illetve a nagyváros zsúfoltságát, a lakótelepi bezártságot elhagyni szándékozó családok számára. Így a település lakásállománya a népesség számával együtt nő.

A demográfiai mutatókat tekintve a településen évek óta folyamatosan magas a három év alatti gyermekek létszáma. Az 1. számú ábrából is jól látható, hogy évről évre 80 fő felett van ennek a korosztálynak a száma, ami 2018. évben hirtelen 1,5-szeresére (132 fő), 2019. évben pedig duplájára nőtt (167 fő). Azóta is folyamatos növekedés tapasztalható. 2026 év elején 186 fő volt a 0-35 hónapos korosztályba tartozó kisgyermek száma a településen.

1. sz. ábra

Forrás: Védőnői nyilvántartás, Bocskai kert

A családok részéről nagy az igény gyermekeik bölcsődei intézményes elhelyezésének megoldására. Az elmúlt időszakban az egyébként is magas számú szükséglet még tovább nőtt az új családpolitikai intézkedéseknek köszönhetően. A településen rohamléptekben épülnek a Családi Otthonteremtési Kedvezmény igénybevételével a lakóházak, ahová jellemzően az egy-két gyermekkel rendelkező családok költöznek be vállalva a második és harmadik gyermeket. Egyre több család szeretné igénybe venni a különböző kedvezményeket, lehetőségeket (pl. GYED extra-korai visszatérés a munka világába).

Szükségletet növelő tényező az is, hogy az anyák egyre korábban szeretnének visszatérni a munkaerőpiacra (már gyermekük 10-12 hónapos korában), míg korábban ez az időpont jellemzően a gyermekek 24 hónapos kora után volt.

1.4. Igények és kapacitások

Bocskai kertben az önkormányzat fenntartásában működő Bocskai kert Humánszolgáltató Központ, mint integrált intézmény összesen 47 férőhelyen biztosít bölcsődei ellátást. A Mazsola Családi Bölcsőde 8 férőhelyen, a Csillagvirág Családi Bölcsőde 7 férőhelyen, a Bocskai kert Mini Bölcsőde (4 csoport) 32 férőhelyen nyújtja a szolgáltatást a településen élő kisgyermekes családok számára. Az intézmény bölcsődei férőhelyeinek kihasználtsága a kezdetektől fogva 100%-os.

A civil fenntartóval rendelkező Tündértanya Családi Bölcsőde 7 férőhelyen biztosítja a bölcsődei ellátást Bocskai kert székhellyel.

A szociális ágazati portál adatai szerint a környező településeken- elsősorban Debrecenben- még további 16 szolgáltató rendelkezik Hajdú-Bihar Vármegyére vonatkozó ellátási területtel, így ezek a szolgáltatók fogadják a Bocskai kertben élő családok kisgyermekét is. Ezáltal a folyamatosan növekvő kisgyermeklétszámból fakadó bölcsődei ellátás iránti többletigény kielégítésre tud kerülni.

1.5. A szakmai program célja

A szakmai programmal célunk a BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJÁNAK magas szintű megvalósítása, a szakmai értékek megőrzése és továbbadása, a kialakuló jó gyakorlatok megerősítése, új módszerek és tevékenységek bevezetése, a dolgozók és a szülők nevelői szemléletének formálása, kapcsolatépítés és hálózatfejlesztés.

2. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

2.1. Pedagógiai hitvallásunk

A korai életkorban a családi minta a meghatározó. A bölcsődei nevelés ezt kiegészítő, támogató, mintanyújtó szerepet vállal, annak érdekében, hogy a gyermekek fizikai, emocionális és szociális szükségletei teljes mértékben kielégítettek legyenek. Célunk a fejlődés elősegítése, az érzelmi értelmi intelligencia kibontakoztatása a családokkal együttműködve, a családok nevelési funkciójának pozitív segítségével. Az intézményi és a családi nevelés egymást erősítő folyamatként értelmezzük, mely megfelelő alapokat biztosít a gyermekek fejlődéséhez. Munkánkban a pikleri szemlélet érvényesülésével, gondoskodás és a bátorító nevelés elvei a meghatározóak.

2.2. Gyermekképünk

Minden gyermek egyedi és megismételhetetlen, individuum, aki egyéni szükségletekkel rendelkező, személyiség. Védelem, különleges bánásmód illeti meg. Fejlődését a genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, a család érzelmi légköre és a szociokulturális háttére, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A csecsemőkor az alapvető bizalom, a kisgyermekkor az autonómia-érzés kialakulásának időszaka. Az első évek a legmeghatározóbbak a gyermek életében, személyisége fejlődésében. A korai kötődés és a szocializáció időszakában alakulnak ki a későbbi egész életre jellemzőbb szokások, viselkedésminták alapjai. A csecsemő és a kisgyermek magával hozott képességeinek kibontakoztatásához a legkedvezőbb feltétel a szabadban mozgás, és játéktevékenység, a bizalomteljes meghitt személyi kapcsolat, az aktivitásra építő, interakcióban gazdag gondozás. A gyermek fő tevékenysége a játék, mely útján megtanul: tanulni, érdeklődni, kísérletezni. Megtanulja a nehézségek leküzdését. Megismeri az örömet, a megelégedést, amit a siker, a türelmes önálló, kitartó munka által elért eredmény útján szerez meg. A nem kognitív készségek, kompetenciák kisgyermekkorai elsajátítása elengedhetetlen feltétele a későbbi eredményes tanuláshoz, az iskolai, társadalmi szerepvállalás sikeréhez.

Fontos elveink:

- Minden pillanatban és minden tekintetben a gyermek legyen a kiindulópont. Az ő jogai, érdekei, szükségletei álljanak mindenekfelett.
- A kisgyermekkor nem egy a sok közül, hanem kitüntetett, szenzitív szakasza az emberi életnek. Ami ilyenkor történik, az egész életre kihat, és fordítva, ami ilyenkor elmulasztódik, később nem, vagy csak nagyon nehezen pótolható be.
- Minden hatással van a gyermekre, ezért ennek felelősségével kell foglalkoznunk a gyermekekkel és léteznünk a gyermek környezetében.
- A fejlődés folyamatos támogatásának megvalósítása, az önmagához mért haladásának a segítése.
- Reagálnunk kell az újabb és újabb generációk igényeire, a generációs változásokra, az átalakuló kapcsolati rendszerükre és a digitális térben való létezésükre is.

2.3 Kisgyermeknevelő- képünk

A kisgyermeknevelő legfőbb munkaeszköze a személyisége. Alapvető tulajdonsága az empátia, az elfogadás és a hitelesség. Nevelői attitűdje elfogadó-engedékeny. Képes érzelmi biztonságot nyújtó kapcsolat kialakítására minden kisgyermekkel. Jól ismeri a kisgyermek életkori sajátosságait, egyéniségét, támogatja a személyiség kibontakozását, az aktivitást, az önállósodást. Képes a szülőkkel partneri kapcsolatban együttműködve elősegíteni szokások, viselkedési szabályok elsajátítását. A gyermekek ellátását elhivatottsággal, professzionálisan, igényesen végzi. Képes a szakmai fejlődésre, a folyamatos megújulásra. Tudatában van annak, hogy személye, viselkedése példa lehet a gyermek és a szülők számára.

2.4. Bölcsőde-képünk

Bölcsődénk nyitott a kisgyermekes családok számára. Törekvésünk, hogy minden kisgyermek és felnőtt jól, otthonosan érezze magát bölcsődénkben. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nyugodt, biztonságot nyújtó nevelői légkörben, a játékon keresztül, a játékba integráltan tanulással gazdagodjanak értelmileg, érzelmileg és szociálisan. A játék, mint legfontosabb tevékenység határozza meg arculatunkat, melyben figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat és az egyéni képességeket is. Esztétikus, fejlesztő, optimálisan inger gazdag, környezetet teremtünk. Célunk, hogy a bölcsődénk kisgyermeknevelő központként működjön, ahol a gyermekek gondos ellátása mellett- jelentős segítséget adhatunk a gyermeküket otthonnevelő családoknak is szakmai tapasztalataink átadásával (szülőedukáció).

3. AZ INTÉZMÉNY MINŐSÉGPOLITIKÁJA

Intézményünkben a minőségi munka alapkövetelmény. Ennek garanciája munkatársaink alapképzettsége, továbbképzése, szakmai fejlesztése és az önképzés. Az ellátást és a szolgáltatás iránti igényt folyamatosan vizsgáljuk, mérjük. A mérések eredményeit beépítjük az intézmény további működésébe, folyamataiba. Felelősséget érzünk a szülők tájékoztatásáért, azért, hogy partnereinkkel összhangban és azok megelégedettségére végezzük munkánkat. A minőségfejlesztés részeként fontosnak tartjuk a szakmai fejlődést, a gyermekellátás színvonalának megtartását, növelését, az új kutatások eredményeinek megismerését, szakmai munkánkban való felhasználását, az egységes szakmai szemlélet kialakítását és annak megőrzését. A szakmai program az Intézmény szakembereinek szoros együttműködésével valósul meg. Az Intézményvezető folyamatosan ellenőrzi a részlegek tevékenységét. Minőségpolitikánk teszi lehetővé, hogy intézményünk hosszú távú céljai hatékonyan valósulhassanak meg. A szakmai program tartalma, megvalósulása a szakmai megbeszélések és a továbbképzések egyik témaköre, ezzel megvalósulást is nyomon követjük.

A szülői elégedettségről rendszeresen tájékozódunk az egyéni és a csoportos beszélgetések alkalmával. A nevelési év végén a bölcsődében elégedettségi kérdőív kitöltésével véleményezik a szülők a bölcsődei ellátást. A feldolgozást, az elemzést követően a szülőket tájékoztatjuk a mérés eredményéről. Az elégedettség mérését követően értékeljük az Intézmény helyzetét; a rendelkezésre álló erőforrásokból a szükséges fejlesztéseket elvégezzük; kidolgozzuk a szakmai fejlesztés stratégiáját, a változás irányát és annak részleteit; a szükséges, alátámasztott módszereket kezdeményezzük; elismerjük munkatársainkat.

A szakdolgozók lehetőség szerint kötelező továbbképzéseken vesznek részt, e mellett házi továbbképzések keretében is foglalkozunk a szakmai ismeretek megújításával, új módszerek átadásával. Lehetőséget biztosítunk továbbtanulásra, szakmai fejlődésre.

4. AZ ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA

Az ellátás igénybevétele önkéntes, a gyermek szüleinek/törvényes képviselőjének írásbeli kérelmére történik. A felvétel a jelentkezési adatlap kitöltésével, a szülővel való személyes elbeszélgetés után történik.

A gyermekek felvétele egész évben folyamatos a szabad férőhelyek függvényében.

Egy-egy új nevelési év kezdetét (szeptember) megelőzően, minden év tavaszán kampányszerűen történik a jelentkezések lebonyolítása. A bölcsődei férőhelyek nagy része az óvodába távozások (augusztus 31.) követően szabadul fel. A tavaszi felvételeknél az előre láthatóan december 31-ig felszabaduló, a bölcsődevezető által biztosítva látott szabad férőhelyek feltöltése a cél.

A nevelési év kezdete után a felvételi adatlapok kiadása csak az esetlegesen felszabaduló férőhelyek függvényében történik. A felvétel lehetőségei a nevelési év folyamán természetesen már jóval korlátozottabbak. A felvétel protokollja, menete ezekben az esetekben is ugyanaz, mint a kampányszerű tavaszi felvétel során.

A felvételi eljárás során az intézményvezető dönt a felvehető gyermekekről.

Amennyiben férőhelyhiány miatt, vagy életkorukból kifolyólag átmenetileg nincs lehetőség a bölcsődei felvételre, a szülő kérelmére a gyermek várólistára kerülhet. A szülők telefonon kapnak értesítést felszabaduló férőhelyek esetében a felvétel lehetőségéről. A tavaszi felvételi eljárást követően minden évben új várólista indul az intézményben. Mindig csak az aktuális nevelési évre vonatkozóan lehet a várólistára feliratkozni.

A meghozott döntésről az intézményvezető írásban értesíti a szülőt. Ha az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselő az intézmény vezetőjének az intézményi jogviszonnyal kapcsolatos döntését vitatja, az arról szóló értesítés kézhezvételétől számított 8 munkanapon belül a fenntartóhoz fordulhat.

Az a kisgyermek vehető fel, aki a jogszabályi feltételeknek megfelel. A bölcsődei ellátást nyújtó intézményünk hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A beiratkozás a bölcsődei beszoktatás előtt történik meg. A beiratkozás napján kerül aláírásra, a szülők és az intézményvezető közötti Megállapodás. Az ellátással kapcsolatos megállapodás tartalmazza a Gyvt. szerinti kötelező elemeket és a szolgáltatással kapcsolatos egyéb jogokat és kötelezettségeket.

A beiratkozás napján állapítják meg a fizetendő személyi térítési összegét, a felvételi értesítés kézhezvételét követően bekért dokumentumok/nyilatkozatok alapján. A szülő írásban veszi át az értesítést a személyi térítési díj megállapításáról. A gyermek bekerül a felvételi nyilvántartóba, valamint rögzítésre kerül a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybe vevői elektronikus nyilvántartási (KENYSZI) rendszerben.

A szülő általános tájékoztatást kap továbbá a beiratkozás során:

- az ellátás tartamáról, feltételeiről, szolgáltatásokról,
- az intézmény által vezetett, a gyermekére vonatkozó nyilvántartásokról,
- a személyes adatok védelméről és a bölcsődében készíthető fényképekről, felvételekről,
- a panaszjoga gyakorlásának módjáról,
- az érték- és vagyonmegőrzés módjáról,
- a házirendről, melynek egy példányát kézhez kapja
- az adatkezelés szabályairól.

A gyermek bölcsődei ellátása megszűnik:

- a megállapodásban rögzített jogosultsági idő végével,
- ha a megszüntetést a szülő kéri, bármilyen személyes okból,
- a Gyvt. 42 § /A bekezdésében foglaltak szerint, ha orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható,

A beszoktatás mindig szülői jelenléttel kezdődik, és a gyermek igényei által meghatározott ideig tart. Általában 2 hét szükséges ahhoz, hogy a beszoktatás problémamentes legyen. Az első 2- 4 napon a szülővel együtt tölt a gyermek 1- 4 órát a bölcsődében. A gyermek ellátását fokozatosan a kisgyermeknevelő veszi át, ebben a szülő mind passzívan vesz részt. A gyermek fokozatosan egyre több időt tölt a szülő nélkül a családi bölcsődében. A beszoktatás fő célja a gyermek fokozatos beilleszkedésének elősegítése és a szülő-gyermek-kisgyermeknevelő kapcsolatának kialakítása, építése.

5. HUMÁNERŐFORRÁS

A családi bölcsődében dolgozó munkatárs munkaköre: kisgyermeknevelő és a törvény által előírt végzettséggel rendelkezik. (Betegsége, hiányása idején helyettesítése megfelelő végzettségű, a gyermekek és szülők által ismert személlyel történik.) 5 fő feletti csoportlétszám (6-7 fő) esetén csoportonként plusz egy segítő személy közreműködik a gyermekek ellátásában.

6. A BÖLCSÖDEI ELLÁTÁS TÁRGYI FELTÉTELEI

Tárgyi feltételeinket a szakmai követelményeknek megfelelően, megalapozottan és folyamatosan alakítottuk ki. A gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő bútorzattal, gondozási eszközökkel, korszerű játékokkal rendelkezünk. A szabadban mozgást, játékot és életet lehetővé tevő, biztonságos környezet biztosítására törekszünk, annak érdekében, hogy gyermekeink nevelése a legoptimálisabb tárgyi környezetben valósulhasson meg.

6.1. Csoportszoba

Az alapterület megfelel a férőhelyszámnak. A bútorzat többségében korszerű gyermekbútorok. A bútorok megfelelő elhelyezésével alakítjuk ki az elkülönített, nyugodt játszóhelyeket. Többségében elegendő hely van a nagymozgásos tevékenységekhez és a csendes játékokhoz. A csecsemők, a járnivaló gyermekeknek biztonságos hempergő biztosított. A puhaságot üléspárnákkal, játszópárnákkal, mesesarokkal nyújtjuk. A gyermekeknek saját helyük van az asztaloknál étkezéskor. A nyugodt alváshoz saját ágyat, jellel ellátott ágyneműt, állandó ágyszárny helyet biztosítunk gyermekeinknek. A kisgyermeknevelő ülőhelyét úgy helyezzük el, hogy mindig beláthassák a gyermekcsoportot.

6.2. Gyermeköltöző

A gyermekek otthoni és a váltóruháinak jellel ellátott bölcsődei öltözőszekrényeket biztosítunk. A szülők számára biztosítjuk a várakozáshoz a feltételeket. A faliújságokon helyezzük el a neveléssel, gondozással kapcsolatos aktuális tájékoztatásokat, egyéb szükséges információkat.

6.3. Vizesblokk

A vizesblokkban a korosztálynak megfelelő méretű wc ülékek, bilik, mosdók, tükrök, stb. vannak elhelyezve.

6.4. Textíliák

A gyermekek a saját ruházatban tartózkodnak a bölcsődében. A váltóruhát ennek értelmében a szülő biztosítja. A pelenkáról minden esetben a szülők gondoskodnak, textil pelenkát a széketes gyermekek gondozásakor használunk. Az alapvető textíliákról, azok tisztításáról, pótlásáról a szülő gondoskodik.(törülköző, ágynemű, előke,, fürdőlepedő, stb.). A gyermekek személyes használati tárgyait jellel látjuk el.

6.5. Játszóudvar

A családi bölcsőde által használt udvar tágas, biztonságos játékokban gazdag. Változatos mozgáslehetőségeket biztosítunk minden évszakban a mobil játék eszközökkel.

6.6. Játékkészlet

A játék készlet összeállításánál figyelembe vesszük a pedagógiai és az egészségügyi szempontokat, a gyermekcsoport életkori összetételét, létszámát. Fontosnak tartjuk, hogy biztonságos környezetben, jó minőségű, korszerű, fejlesztő játékokkal, eszközökkel játszhasanak a gyermekeink. Biztosítjuk az anyag, a funkció szerinti változatosságot, a nemenkénti játékokat. Törekszünk arra, hogy a természetes anyagú, színű eszközök, játékok aránya növekedjen, tárolásukat is természetes anyagból készült kosarakban igyekszünk tárolni. Funkciók szerint csoportosítva, és a gyermekmagasságában helyezük el. Változatos eszközöket kínálunk minden tevékenységformához (manipuláció, konstruálás, utánzás, nagymozgás, szerepjáték, stb.). A nemi szerepek kialakulását erősítjük fiús, lányos játékokkal. Hangszerekkel, bábokkal bővítjük a játék készletet. A kognitív képességek fejlesztéséhez különböző logikai játékokat ajánlunk (kirakók, dominók, puzzlék). Minimum négy különböző építőjáték van a csoportokban, elhelyezésénél ügyelünk arra, hogy elegendő védett hely álljon a rendelkezésre az építéshez. Minden korcsoportban vannak ismeret adó, mesélhető képeskönyvek az aktuális évszaknak, ünnepnek megfelelően. Az alkotó tevékenységhez állandóan biztosítunk rajzpapírt, zsírkrétát, minőségi irónt, festéket, gyurmát. Könnyen kezelhető, biztonságos házilag készített só-liszt és főzött gyurmát használunk. A készletet különféle természetes anyagokkal, terményekkel egészítjük ki. Van lehetőség a csoportszobákban homokozásra, vizezésre. Mozgásfejlesztő játékok is vannak a szobákban. Az otthoni játékokat, átmeneti tárgyakat a gyermekek behozhatják a bölcsődei csoportokba, igényük szerint elővehetik. A játékokat rendszeresen, szervezeten tisztítjuk, fertőtlenítjük. A készletet évente bővítjük és fejlesztjük.

7. GYERMEK ÉLELMEZÉS

Az étkezést a Sápex Duett Kft-vel kötött szerződés alapján biztosítja a családi bölcsőde (napi 4X étkezés). Az étel a szakmai rendeleteknek megfelelően érkezik a családi bölcsődébe.

A gyermekek életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő étkezést, szükség esetén - szakorvosi javaslat alapján- diétás étrendet biztosítunk. Kiemelten fontosnak tartjuk a jó minőségű gyermekélelmezést, ezért rendszeresen mindenre kiterjedő ellenőrzéssel kísérik figyelemmel annak megvalósulását. A gyermekek heti étrendjéről a szülőket rendszeresen előre tájékoztatjuk.

8. NEVELÉS-GONDOZÁS A BÖLCSÖDÉBEN

A bölcsődei ellátás keretén belül a nevelés és a gondozás a Bölcsődei nevelés-gondozás Országos Alapprogramja és a Bölcsődei nevelés- gondozás szakmai szabályzata alapján zajlik.

A nevelés céltudatos, tervszerű értékközvetítő folyamat melysorán ismereteket, szokásokat, hagyományokat, normákat, viselkedésformákat sajátít el a gyermek. Az érték elsajátítás folyamatában az érzelmeknek meghatározó szerepe van a 3 éven aluli korosztályban, ezért átélhető, megtapasztalható élményeket kell közvetíteni. A nevelés bipoláris, a gyermek is aktív résztvevője. A bölcsődei szakemberek a családi nevelést figyelembe véve, azt kiegészítve, a szülőkkel együttműködve alakítják ki a nevelés folyamatát.

8.1. A bölcsődei nevelés- gondozás célja

A pszicho-szociálisan érett, önálló, harmonikus személyiség megalapozása. Az esélyegyenlőség megteremtése, a társadalmi beilleszkedés elősegítése.

8.2. A bölcsődei nevelés-gondozás feladata

A családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátása, a testi, lelki, szociális szükségletek kielégítése, a harmonikus fejlődés elősegítése a gyermekek feltétel nélküli elfogadásával, fizikai-, és érzelmi biztonságának, jólétének megteremtésével, kompetenciájának figyelembe vételével, játéktevékenység és egyéb tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával, viselkedés minták nyújtásával. A hátrányos helyzetű, szegény, periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányok és következményeik enyhítése, ellensúlyozása. A sajátos nevelési igényű gyermekek gondozásba épített fejlődéssegítése. A kisebbséghez tartozó gyermekek esetében nemzeti/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitás tudat kialakulásának elősegítése. Egyenlő esélyekhez juttatás, társadalmi beilleszkedés elősegítése. A kisgyermeknevelés legfontosabb feladata, hogy azt tanulja, tapasztalja meg a gyermek, hogy szeretik, hogy fontos és értékes, és bízhat a felnőttekben.

8.3. A bölcsődei nevelés fő feladatai

8.3.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelő közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermekek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez

igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

8.3.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A bölcsőde, az egészségvédelem és az egészséges életmódra nevelés első lépcsője, az alapok lerakása ebben is, mint sok másban is itt kezdődik. Az egészségvédelem, az egészségmegőrzés a bölcsődékben prevenciók jellege miatt, sokrétű feladatot ró a szakemberekre.

Fontos feladatunk a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása.

A családi bölcsőde fontos feladatának tartjuk:

- a testi - lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtését
- a primer szükségletek, egyéni igények kielégítését
- a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítését, a testi – lelki harmónia kialakulását, megőrzését segítő napirendet, étkezést, alvást, levegőzést, mozgást stb.)

Napirendünk rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodva biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges életmódot, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges étkezés és a kulturált étkezési szokások kialakítására törekszünk.

A prevenciók feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakembereket is bevonunk: gyermekorvos, védőnő, gyógypedagógus, pszichológus, védőnő stb.

Táplálkozás

A gyermek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás, a gyermek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Törekvésünk, hogy az elkészült ételféleségek ízvilágában és tálalásában esztétikus, élvezhető legyenek. Az étkezés a gyermek számára örömforrás kell, hogy legyen. Fontos feladat a megfelelő minőségű nyersanyagokból a változatos étrend kialakítása, törekedve az egészséges, friss alapanyagok széles skálájának a felhasználására. A főzőkonyha és az intézmény tálalókonyhájának dolgozói (bölcsődei dajkák) egyszerre felelősek az ételféleségek minőségi követelményeknek megfelelő, higiénikus és modern konyhatechnológiai eljárásokkal való elkészítéséért. A közvetlen kiszolgálás a gyermekek egyéni igényeit követve, az étkezési szokások kialakítása, az étkezés kultúrájának a megteremtése pedig a kisgyermeknevelők feladata.

Mozgás

A mozgásnak kiemelt jelentősége van a gyermekek fejlődésében, képességeik kibontakozásában, szocializációjában. A rendszeres mozgás kedvezően hat a szervezet növekedésére, az egyes szervek teljesítőképességre, a fizikai erőnlétre, azaz nagyon fontos szerepe van az egészség megőrzésében. A mozgás ugyanakkor a kisgyermek lételeme, a mozgásos tapasztalatok adnak számukra feldolgozható információkat, segítik az észlelést, ami

alapját képezi a magasabb gondolkodási funkcióknak. A mozgásigény ebben a korai életszakaszban rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy kedvet csináljon a mozgáshoz, hogy nyújtsa mindazt, ami a gyermek jó közérzetéhez, biztonságérzetéhez, fejlődéséhez szükséges. Fő feladatai közé tartozik a széleskörű mozgáslehetőség biztosítása. A szabad mozgást biztosító tér helye, nagysága, higiéniéje, a mozgást motiváló eszközök folyamatos, tudatos biztosítása meghatározó fontosságú a szervezési feladatokban.

A szabadlevegőn való tartózkodás

Az egészségmegőrzést szem előtt tartva a mozgással szoros összefüggésben áll, hogy minél több időt tartózkodjanak a gyerekek szabadban, azaz minél többet a tiszta levegőn és természeti környezetben mozogjanak. A szabad levegő ellenállóbbá teszi a gyermekeket a betegségekkel szemben, a külső környezetben pedig kitágul a mozgáslehetőség.

A szabad levegőn való tartózkodás minden évszakban biztosítva van bölcsődénkben. A település zöld, fás jellege biztosítja a friss, tiszta levegőt a családi bölcsődében is.

A gyermekszobákból közvetlen kapcsolat van a füvesített játszóudvarokhoz. A játszóterek homokozóval ellátottak, amelyeket minden év tavaszán friss homokkal töltünk fel. Nyáron pancsolással tesszük élvezetessé a kánikulai napokat. A pancsoló folyamatosan működik a meleg napokban, ami a vízzel való játékot, továbbá felfrissülési lehetőséget biztosítja az udvari tevékenységek közben.

A gyermekek napirendjén belül minden adandó alkalmat kihasználunk, hogy biztosítsuk a gyermekek számára a szabadban játszás lehetőségét. Kora tavasztól késő ősziig az időjárástól függően – reggelit követően egész délelőtt és uzsonnát követően pedig egész délután – az udvaron folyik a szabad játék. Télen is csak rendkívül rossz időjárási viszonyok között mellőzzük a szabadban történő játékot.

8.3.2.1. Gyermek-elsősegélynyújtással kapcsolatos belső eljárásrend keretszabályai

A bölcsődei ellátás során a gyermekek testi épségének és biztonságának megőrzése kiemelt jelentőségű. Ennek érdekében a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény olyan belső eljárásrendet alakít ki és működtet, amely biztosítja a gyermekbalesetek és rosszulletek esetén követendő egységes, szakszerű és gyermekközpontú intézkedéseket, továbbá a szülővel, törvényes képviselővel történő megfelelő kommunikációt.

A bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelők és a gyermekek ellátásában részt vevő munkatársak rendelkeznek a gyermekek életkorának és sajátosságainak megfelelő elsősegély-nyújtási alapismeretekkel, és baleset vagy rosszullet esetén kötelesek haladéktalanul megkezdeni a szükséges ellátást, a gyermek állapotának stabilizálása és biztonságának megőrzése érdekében.

A belső eljárásrend keretszabályai kiterjednek különösen:

- az azonnali elsősegélynyújtásra és szükség esetén sürgősségi egészségügyi ellátás (mentő) igénybevételére,
- az intézményvezető haladéktalan tájékoztatására,
- a szülő, törvényes képviselő értesítésének rendjére súlyos esetekben és kisebb balesetek esetén is,
- a balesetekkel kapcsolatos dokumentáció vezetésére,
- a súlyos balesetek fenntartó felé történő jelzésére,

- valamint a balesetek nyilvántartására és megelőzését szolgáló intézkedésekre.

Az intézmény fenntartója gondoskodik arról, hogy a munkatársak rendszeresen részt vegyenek munkavédelmi, balesetvédelmi és elsősegélynyújtással kapcsolatos képzéseken, továbbá biztosítja a gyermekek biztonságát szolgáló tárgyi és személyi feltételeket.

A balesetek kivizsgálása és elemzése a megelőzés szempontjait szolgálja, hozzájárulva a bölcsődei ellátás minőségének folyamatos fejlesztéséhez.

8.3.3. Az érzelmi fejlődés és a társas kompetenciák fejlesztése

Az érzelmi biztonság megteremtése napjaink kisgyermekkor pedagógiájának alapját képezi.

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésre való ösztönzését, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődébe történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az én érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

A családi bölcsődénk fontos feladatának tartjuk a következőket:

- derűs légkör megteremtése, a bölcsődei adaptáció nehézségeinek megelőzése, csökkentése, segítése
- a kisgyermeknevelővel való szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése,
- egyéni szükségletek kielégítése, az én-tudat egészséges fejlődésének segítése,
- bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok kialakítása, az együttlét szabályainak elfogadása, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőség teremtés a kisgyermeknevelővel és a társakkal közös élmények szerzésére, az én-érvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a fejlődést,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felkeltésével és fenntartásával.

Különös figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére, szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

Az intézményeknek gondoskodó környezetet kell kialakítaniuk, ami összetett feladat. A gondoskodó környezet a biztonságos tárgyi környezetet, a rugalmas napirendet, a szükségletek kielégítését, a felnőttek biztonságot adó gondoskodását, az elfogadást és segítőkészségét jelenti. A gondoskodó környezethez tartozik, hogy a gyermek kérdéseire választ kap, és szabadon játszhat.

A modellkövetés, az identifikáció folyamata az időben permanens és mindenre kiterjedő, azaz nincs egyetlen olyan, a gyermekekkel folytatott kontakt, amely ne lenne nevelő jellegű. Egész

személyiségünkkel nevelünk, így olyan személyiségjegyekkel és attitűdökkel kell rendelkezünk, melyek segítik, és nem gátolják a nevelői hivatást. Az optimális érzelmi légkör legfőbb befolyásolója maga a kisgyermeknevelő, az alábbi eszközökkel érheti el a kívánt célt:

- A kisgyermeknevelő személyközi viszonyaiban őszinte, együttműködő, megértő.
- Saját érzelmeit tudja kontrolálni, pozitív emóciói vannak túlsúlyban.
- Több, és a gyermek számára adekvát csatornát használ érzelmközvetítésre.
- Ráhangelődik a gyermek érzelmi állapotára (elfogadja, ha a gyermek nyugósebb, kedvetlenebb vagy épp felfokozott).
- Értő figyelemmel fordul a gyermek felé.
- Pozitív, megerősítő, bátorító nevelői eszközökkel él.
- Komolyan veszi a gyermeket, mert tudja, hogy a gyermek aktív és kompetens résztvevője saját fejlődésének.

Az „ölelj magadhoz” korszakban a testi közelség, az intimitás biztosítása rendkívül fontos. A felnőtt óvó és védő szerepét semmi sem fejezi ki őszintébben, mint érintéseinek kultúrája.

A gyermek is ösztönösen csak erre vágyik, vegyük hát az ölénkbe, ültessük térdünkre és adjunk számára annyi érzelmét, amennyit csak szeretne.

A testi érintéseknek épp úgy van anyanyelve, melyet szintén kisgyermekkorban sajátítunk el, elsődlegesen a szüleinktől és azoktól a személyektől, akik gondoznak. Életre szóló tapasztalatokat szerezhethetünk és tanulhatunk meg abból, ahogyan viszonyulnak hozzánk.

Bölcsődénkben arra törekszünk, hogy a pozitív emóciókkal járó testközelség biztosítása legyen az egyik legfontosabb szeretetnyelvünk. Figyelünk arra, hogy a gondozás vagy játék közben minél több pozitív töltést és érzelmét adjunk át metakommunikációval, mozdulatokkal. Amikor 2-3 évesen kezdetét veszi a „tegyél le korszak” akkor is szükségesek a nagyhatótávolságú ölelések (összebújás, átkarolás, paskolás, összemოსolygás, egy-egy puszi).

A mese, a dal, ölbéli játék, egyszerre több funkciót tölt be: feszültséget old, örömközpontokat aktivál, biztosítja az emocionális együttlétet, érzelmi és szocializációs mintákat és normákat közvetít. A bio-pszicho-szociális fejlődést egyaránt serkentik.

Mindezek miatt kiemelten figyelünk arra, hogy anyanyelvi és zenei nevelésünk mellett az érzelmi nevelésünknek is hangsúlyos részei legyenek, mint az érintéskultúránk közvetítői.

Bölcsődés korban az érzelmi nevelés terén a nevelő másik tudatos és tervszerű feladata az érzelmek fejlesztése. Az érzelmek tudatosítása, polarizálása, a normák közvetítése, és a formálás.

Ezt az életkort az érzelmek dominanciája jellemzi. A kisgyermek érzelmeire nagyfokú változékonyság és az azonnali, nyílt kifejezés, az én-határok folyamatos kutatása, a befolyásolhatóság a jellemző. Érzelmi életüket és jellemzőit jól kell ismernünk, hogy az obszervációs tanulás mellett a direkt nevelői eljárásokkal is élni tudjunk. Feladatunk egyrészt a jellemformálás és a megfelelő érzelmi kifejezőkészség kialakulásának segítése és motiválása a gyermekben, másrészt az együtteség élményének biztosításával, a közösségi létből fakadó szociális érzelmek kialakulásának segítése.

Az érzelmi nevelés elmaradhatatlan feltétele a jó minőségű gondozás. A testi szükségletek megfelelő kielégítése biztosítja csak a lélek harmóniáját és mindez igaz fordítva is. A test és lélek harmóniájának legfontosabb biztosítéka bölcsődénkben a gondozás kultúrája.

Abból indulunk ki, hogy a gondozási tevékenységek is lehetőséget biztosítanak a gyermek tanulására és fejlődésére. Hozzásegítenek a helyes önkép és kompetencia kialakulásához, a saját test és személyiséghatárok megismeréséhez.

A gondozás az egyéni figyelem megvalósulásának is legfontosabb eszköze. Biztosítja a minőségi időt, és az osztatlan, megkülönböztetett figyelmet minden gyermeknek. Ez a figyelem ilyenkor koncentrált, személyes és közvetlen. Ezekben a meghitt, bizalmas együttlétekből ismerheti meg a gyermek önmagát és kisgyermeknevelőjét egyaránt.

8.3.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A gyermekek fejlődését azzal mozdíthatjuk leginkább elő, hogy gazdag és inspiráló korai tapasztalati, tanulási környezetet alakítunk ki számukra; és megbecsüljük azokat a lépéseket, amelyekkel a gyermekek maguk kezdeményezik a felfedezésre irányuló törekvéseiket. Ha hagyjuk a gyermeket kísérletezni, szabadon manipulálni, alkotni, játszani; mert abból okul leginkább, amit maga lát, maga tapasztal és maga figyelhet meg. A folyamatos szabad játékidő alatt, a tapasztalati úton, cselekvésen keresztül történő ismeretszerzéssel jutnak a legtöbb tudáshoz, s mellesleg örömhöz és sikerélményekhez is.

Bölcsődénk kiemelt feladatának tekinti:

- az érdeklődés kialakulásának, fenntartásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítését,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítását,
- a gyermek igényeihez igazodó közös élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtását,
- az önálló aktivitás, kreativitás támogatását,
- önálló véleményalkotásra, döntésre, választásra való képessé válás segítését,
- ismeretnyújtás, tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítését,
- a gyermek tevékenységének támogató- bátorító odafigyeléssel kísérését, megerősítését, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtését az egyes helyzetekben.

A gyermek születetten tevékeny, hajtja a világ felfedezése. Egy bölcsődés gyermek is fáradhatatlanul dolgozik, munkálkodik: borogat, tologat, rakosgat, gyűjtöget, tapogat, építget. Egy pillanatra sem áll meg, amikor még látszólag csendesesen szemlélődik még akkor is tevékeny. Ami a környezetében történik, akarva-akaratlanul hatást fejt ki rá. A látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás benyomásai töltik ki belső világát, ezek irányítják és vezetik tapasztalásait.

A feladatunk az, hogy ebbéli motiváltságukat és aktivitásukat ébren tartsuk, elegendő idővel, megfelelő környezettel, helyesen kiválasztott eszközökkel és hatékony módszerekkel. A cselekvő aktivitás, a tevékeny tanulás kerül a fókuszba az ismeretalapú pedagógiával szemben. A világ érzékletes megismeréséhez a következőkre van szükségünk:

- Segítő pedagógiára, mely a gyermekből és érdeklődéséből indul ki és nem az elvárásokból.
- A gyerekek legyen elég ideje arra, hogy a saját tempója szerint tudja felfedezni a világot, és feldolgozni a tapasztalataiból származó élményeket.
- A gyermeket olyan ingergazdag környezettel vegyük körbe, ahol biztonságosan, s önállóan tevékenykedhet; mely inspirálja arra, hogy minél többet adjon önmagából, a saját fantáziájából, leleményéből, képzeletéből.
- A gyermeket csak olyan tevékenységekkel „kínálja” meg a pedagógus, amelyhez fel tudja használni a belső energiáit, tudását, tapasztalatait, amelyeket kedvvel végez, s amellyel nem veszi el a sikerélmény lehetőségét.

9. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS - GONDOZÁS ALAPELVEI

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteltését.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenció és tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A bölcsődei nevelés alapelvei

9.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

9.2. A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

A bölcsőde kiemelt szerepet játszik az eltérő fejlődésű gyermekek és családjaik segítésében.

Beletartozik minden olyan tevékenység, amely a gyermekek és családjaik speciális támogatását szolgálja a gyermek személyes fejlődése, a család saját kompetenciájának megerősítése, valamint a gyermek és a család szociális befogadása érdekében.

Kisgyermeknevelőink, mint a kisgyermek gondozásának-nevelésének kulcsszemélyei folyamatosan követik és dokumentálják a gyermek fejlődését. A korai intervencióban használt magyar szakirodalmakra, fejlődési skálákra alapozzák a megfigyeléseiket.

A korai fejlesztés hatékonyságát a bölcsődében mi is erősítjük: mozgásfejlesztési, szenzoros, anyanyelvi játékokkal, másrészt a gondozás során megtámogatjuk a gyermek önellátási készségeit, a szociális kompetenciát. A regulációs zavarok leépülését igyekszünk minden eszközzel segíteni, az egyes probléma típusok (szobatisztaság késése, táplálkozási problémák, alvási nehézségek) megoldására esetmegbeszéléseket, egyéni konzultációkat szervezünk.

A kora gyermekkorai intervenció egyik sarkalatos pontja a szolgáltatásokhoz való minél korábbi hozzáférés. Ezért a szülő figyelmének felhívása kötelességünk, ha gyermekénél fejlődési lemaradást vagy stagnálást tapasztalunk. Ahhoz, hogy jelzésünk célt érjen el a bizalmi kapcsolat kiépítése az elsődleges, majd a segítő beszélgetés tartalmát és formai körülményeit egyaránt jól megtervezetten, felkészülten kell felépítenünk. A *pedagógiai tanácsadás* során megfelelő attitűddel, hitelesen adjunk valós információt a szülőnek és iránymutatást a családnak a támogatások rendszerében való eligazodáshoz. Folyamatosan éreztetnünk kell segítő szándékunkat, empátiánkat, hogy a szülő érezze szavaink által, hogy nem szülői kompetenciát vonjuk kétségbe, hanem épp azt kívánjuk erősíteni a tanácsadás folyamatában. Az asszertív kommunikáció eszköztára nélkülözhetetlen a szülővel történő kommunikáció során. Nem minden pedagógiai tanácsadás az eltérő fejlődésű gyermekekre irányul, sok esetben regulációs zavar, beszoktatási nehézség, a gyermeknél megjelenő szokatlan viselkedési forma, nevelési nehézségek indítják el akár a szülő, akár a nevelő oldaláról az ilyen irányú mélyebb együttműködést.

9.3. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A kisgyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Bölcsődénk a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva, és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében, gondozásában. De szükség esetén lehetőségeihez mérten törekszünk a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében lehetővé tesszük a szülők számára a részvételt a gyermekük bölcsődei életében, különböző szinteken és módokon. A jelentkezők megismerése érdekében nyílt napos játszóházat

szervezünk, családlátogatáson veszünk részt. A szülők számára lehetővé tesszük, hogy tevékenyen bekapcsolódhassanak a bölcsődén életébe. Intézményünk elkötelezett az anyás- apás beszoktatás mellett. Továbbá nyílt rendezvények, szülői értekezletek, a napi üzenőfüzet használata segíti a családdal való közvetlen kapcsolat kialakítását. A bölcsőde eseményei, beszoktatása és a napi találkozások biztosítják, hogy a szülők megismerjék a bölcsődei nevelés- gondozás elveit és gyakorlatát, a kisgyermeknevelő pedig, a család segítségével megismeri az ellátandó gyermek igényeit, szokásait. Ezek a tapasztalatok kölcsönösen segítik a család és az intézmény közötti jó kapcsolat kialakítását és az együttnevelés megvalósulását.

9.4. A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A gyermekeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Bölcsődénkben a nevelés és a gondozás olyan értékközvetítő folyamat, amely – az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával – a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, a személyes, szociális és kognitív kompetenciák fejlődésének elősegítését jelenti.

9.5. A nevelés és a gondozás egységének elve

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei, amelynek során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. Valljuk, hogy a gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre, hanem átszövi a bölcsődei élet minden területét. Alapelvünk, hogy a fiziológiás szükséglet kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. Arra törekszünk, hogy a professzionális gondozással hozzájáruljunk a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához, amely a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

9.6. Az egyéni bánásmód elve

A családi bölcsődénkben alapvető feltétel a gyermek fejlődéséhez a kisgyermeknevelő őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a gyermek kompetenciáján alapuló választási lehetőség biztosítása, a pozitív megnyilvánulások támogatása, erősítése. A kisgyermeknevelő szeretetteljes odafordulással, megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori-, és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Fontos, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt figyelmét, elfogadását. Akkor is, ha lassabban fejlődik, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése különbözik a megszokottól, és emiatt nehezebben kezelhető. A kisgyermeknevelő elfogadja, tiszteletben tartja a vallási, nemzetiségi, etnikai, kulturális, stb. hovatartozást, lehetőség szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és más kultúra, hagyomány megismerését, tiszteletben tartását. Minden

új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. A családi bölcsődénkbe járó kisgyermekek mindegyikét egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesítjük érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

9.7. A biztonság és a stabilitás elve

A családból a családi bölcsődébe kerülő kisgyermek beszoktatása során figyelembe vesszük a kisgyermek életkori sajátosságait, egyéni igényeit. Erre az időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére. Fizikai és az érzelmi biztonságot nyújtunk a gyermekeknek. A személyi és tárgyi környezet állandósága (saját kisgyermeknevelő rendszer, felmenőrendszer, csoport és környezet állandóság), a napirend eseményeinek ismétlődése növeli a gyermekek érzelmi biztonságát, segíti a tájékozódásukat, a jó szokások kialakulásában. Az új helyzetek fokozatos bevezetése segíti az alkalmazkodást, a megismerést, a változások elfogadását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is. A napirend kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, fejlettségét, egyéni igényeit és az évszakokat.

9.8. Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve

Családi bölcsődénkben a biztonságos és tevékenységre motiváló személyi, tárgyi környezettel, elegendő idő biztosításával, a gyermek kompetenciájának figyelembevételével segítjük az önállósodást. Fokozza a gyermek aktivitását és önállóság iránti vágyát a felé irányuló szeretet, elismerés, a próbálkozások támogatása, ösztönzése, az igényekhez igazodó segítségnyújtás. A kisgyermeknevelő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, példamutatással, az egyes élethelyzetek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá tételével, a tapasztalat-feldolgozás segítségével, bátorítással segíti a tanulást. Fontos feladatunk biztosítani annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, meg erősödjön benne a világ megismerésének vágya. Arra törekszünk, hogy kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segítsük önálló kezdeményezéseit, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait

9.9. Az egységes nevelő hatások elve

Bölcsődénk vallja, hogy a nevelés érték közvetítés és értékteremtés. Eredményessége érdekében a kisgyermeknevelőink a személyiség különbözősége tisztelete mellett egyetértenek a gyermek kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő biztosításában, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében, és egyeztetik nézeteiket, közelítik egymáshoz a nevelői gyakorlatukat.

9.10. Fokozatosság megvalósítása

Fontos, hogy a fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. Valljuk, hogy a kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

10. A BÖLCSŐDE MŰKÖDÉSI RENDJE

A bölcsőde nyitvatartási idejét a Fenntartó szabályozza, figyelembe véve a bölcsődébe járó gyermekek szüleinek igényeit, és a bölcsődei ellátás tapasztalatait. A napi nyitvatartási idő, napi 10 óra, 7,00-17,00h-ig. Ünnepeken és a hivatalos munkaszüneti napokon zárva tartunk. A bölcsőde zárvatartásáról a szülőket tájékoztatjuk.

10.1. A gyermekcsoport szervezése

A bölcsődei gyermekcsoportok létszámát a 15/1998.(IV.30) NM rendelet szabályozza. A rendelet értelmében a csoportlétszám legfeljebb 7 fő. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el. A csoportokat lehetőség szerint életkoronként szervezzük. A bölcsődei ellátás teljes időtartama alatt igyekszünk biztosítani a személyi állandóságot, a „saját” gyermek rendszert. A gyermek a bölcsődei ellátás teljes ideje alatt lehetőleg ugyanabba a csoportba jár. A saját kisgyermeknevelő szoktatja be a bölcsődébe, végzi nevelését, gondozását, figyelemmel kíséri fejlődését, számon tartja egyéni igényeit, problémáit, szokásait, rendszeresen vezeti a gyermek dokumentációit.

10.2. A gyermekek napirendje

Az életkornak megfelelő napi életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele, ezért a jól szervezett folyamatos napirendet központi kérdésnek tekintjük. A kisgyermeknevelő a gyermekek életkori sajátosságainak, az egyéni igényeinek figyelembe vételével tervezi és valósítja meg a napirendet. Arra törekszünk, hogy a családi nevelés és a bölcsődei nevelés összhangban legyen, harmonikusan egészítse ki egymást. A jól szervezett, rugalmas napirend segíti a gyermekek igényeinek, egyéni szükségleteinek kielégítését, a nyugodt gondozás feltételeit, a csoport nyugalmát. Erősíti a gyermekek biztonságérzetét, lehetőséget ad a folyamatos játékokra, és biztosítja a várakozás nélküli ellátást. A napirend függ a csoport életkori összetételétől, a gyermekek szükségleteitől, az évszakok, az időjárás, a nyitvatartási időtől, az építészeti adottságoktól. Megvalósításának feltétele a jó munkaszervezés, a kisgyermeknevelő és a segítő személy összehangolt munkája. A csoport napirendjét egyeztetjük, összehangoljuk, szükség szerint módosítjuk, rugalmasan alkalmazzuk. Igyekszünk úgy dolgozni, hogy minden gyermek esetében és minden tevékenységre

vonatközön az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság. A gyermekek napirendjéhez igazodik a kisgyermeknevelő munkarendje. A csoport napirendjéről a szülöket tájékoztatjuk.

- **7.00 - 8.00: Érkezés.** A gyermekek folyamatosan érkeznek, a kisgyermeknevelő tájékozódik a szülötől az előző napi és éjszakai eseményekről, majd szabad játéklehetőséget biztosít a gyermek számára.
- **8.00 - 8.30: Reggeli.** A reggeli ideje, amikor a gyerekek elfogyaszthatják a koruknak megfelelő minőségű és mennyiségű reggelit. Kérjük a szülöket, ha tehetik ez idő alatt, ne zavarják meg a csoportok nyugalját, mert kisgyermeknevelőink szeretnék megteremteni a nyugodt és családi légkört étkezés alatt.
- **8.30 - 11.00: Szabad játéktevékenység.**

A délelött folyamán a gyermekek számára – az időjárástól és az évszaktól függően – biztosított a szabad játékvalasztás lehetősége a csoport szobában vagy a játszóudvaron. A kisgyermeknevelő a szabad önfelelt játéklehetőség mellett, olyan a gyermekek részéről önkéntesen választott, egyéni érdeklődést figyelembevevő, képességfejlesztő hatású kezdeményezéseket kínál, melyek elősegítik a kisgyermek test, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését – játékos torna, alkotó tevékenység, mese, ének, mondóka, vers stb.

10.00: Tízórai. A szabad játéktevékenység közben tízórai van felkínálva gyümölcsle vagy gyümölcs formájában.

- **11.00 – 11.30: Ebédhez készülődés.** A kisgyermeknevelő „saját” gyermekeinek gondozását végzi, gyermeki autonómiájuk tiszteletben tartása mellett, önállósodásukat segítve.
- **11.30 - 12.00: Ebéd.** A kisgyermeknevelő a gyermekek önálló, kulturált étkezési szokásainak kialakítását segítve biztosítja az életkori sajátosságoknak és egyéni fejlettségnek megfelelő táplálékot, a családi légkörű étkezést.
- **12.00 - 14.45: Alvás, pihenés.** A nyugodt, kiegyensúlyozott alvás feltételeinek megteremtése a kisgyermek számára, a pihenés biztosítása. Bölcsődénkben a szabad levegőn is alhatnak a gyermekek. De ha erre az időjárás miatt nincs lehetőség, akkor a csoportszobában pihenhetik ki magukat.
- **14.45 - 15.30: Uzsonna.** Ébredés után az önálló étkezésre nevelés feltételeinek megteremtésével, a kulturált étkezés biztosítása, oldott légkörben. Ez idő alatt szintén kérjük a szülöket, hogy ne zavarják meg a csoportok nyugalját.
- **15.30 - 17.00: Szabad játéktevékenység - Távozás.** A szülő érkezéséig a gyermekek számára szabad játéktevékenység biztosítása – az időjárástól és az évszaktól függően - a csoport szobában vagy az udvaron. A szülő megérkezésekor a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülöt gyermekével kapcsolatosan a napi fontosabb eseményekről, a gyermek napközbeni tevékenységéről.

11. A BÖLCSÖDEI NEVELÉS - GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI

11.1. Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a gyermek és a kisgyermeknevelő között. Elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése, a helyes szokások kialakítása. A gondozás minősége meghatározza a gyermek közérzetét, a gyermek felnőtthöz való viszonyát. A gondozási műveletet úgy végezzük, hogy a gyermeknek örömforrás legyen a gondozás, és aktívan együttműködjön. Elvárásaink igazodnak a gyermek életkorához, fejlettségéhez, aktuális állapotához. Ha nincs kedve együttműködni, rugalmasan alkalmazkodunk állapotához, és a műveleteket vagy annak egy részét elvégezzük helyette. A felnőtt tapintatos bánásmódja, elfogadást kifejező verbális és nonverbális kommunikációja kihat a gyermek pozitív énképének kialakulására, az önellátásra. Gondozás közben fontos nevelési feladatokat is ellátunk, pl. egészséges életmódra nevelés, helyes szokások kialakítása, életkornak megfelelő napirend kialakítása. Pozitív nevelési módszereket alkalmazunk (dicséret, bátorítás, elismerés). Lehetőségeket ajánlunk, ismereteket adunk. A kisgyermeknevelő a gondozás közbeni tapasztalatait megbeszéli és egyezteteti az eljárásokat. Ez biztosítja az egységes nevelést. A szülők a beszoktatás alatt, majd azt követően is megfigyelhetik a gondozást, és összevethetik az otthoni módszereikkel.

11.2. A gondozás szervezése

A gondozást a saját kisgyermeknevelő végzi. Távollét esetén a helyettesítést a gyermek számára ismerős kisgyermeknevelő látja el. A napirendet úgy alakítjuk, hogy elkerülhető legyen a párhuzamos gondozás. A gondozásokat úgy szervezzük, hogy elegendő idő jusson a gyermek nyugodt, zavartalan ellátásához, a gyermek aktív együttműködéséhez, a helyes szokások gyakorlásához.

11.3. Gondozási műveletek

11.3.1. Pelenkázás, bili, WC-használat

A gyermekek pelenkázásához egyszer használatos saját pelenkát használunk. A pelenkát naponta többször cseréljük: reggelente szükség szerint, ebéd előtt és alvás után minden pelenkás gyermeket tisztába teszünk. A székletes pelenkát azonnal kicseréljük. A gyermek igényei és fejlettsége szerint a pelenkacserét a pólyázón fektetve vagy állva végezzük. Csak az enyhén nedves gyermeknél használunk törlőkendőt az alsó test törlésére. A vizeletes és székletes gyermekeknél a folyóvízes lemosást alkalmazzuk. A folyóvízes lemosás tisztább, és kellemesebb komfortérzést ad. A lemosás alatt lehetőséget biztosítunk a vízzel való ismerkedésre, és az együttműködésre. Az otthon bilit használó gyermekek a bölcsődében is bilit használhatnak, a gyermekvécét, mint lehetőséget ajánljuk fel. A WC-papír használatát a fiúknak

is ajánljuk, a kislányoknak a törlést a kisgyermeknevelő segíti. A szobatisztaság kialakulását nem sürgetjük, tiszteletben tartjuk az egyéni érési tempót. Az idegrendszeri, pszichoszomatikus fejlettség, együttműködési készség alapján minden gyermek szobatiszta lesz.

11.3.2. Testápolás

Testünk tisztasága nem csak elégedettséget és jó érzést ad, hanem a betegségek megelőzésében is szerepe van. Az alapvető tisztasági szokások kialakítását már kisgyermek korban el kell kezdeni. Játék, egyéb tevékenység folyamán a gyerekek keze gyakran piszkos lesz, ezért gyakran kezet mosunk. A bölcsődébe érkezéskor a gyermekek a szülők felügyelete mellett mosnak kezet. Mindig kezet mosunk pelenkacsere és a WC használat után. Fontos feladatunk helyes kézmosás tanítása. Arcot akkor mosunk, ha maszatos. A mosakodáshoz folyékony szappant használunk. A kézmosást, törülközést személyes példaadással segítjük. A tükör előtti fésülködés a mozdulatok gyakorlása mellett, a testséma kialakulása, a saját test jellemzőinek megismerése szempontjából is fontos. Ezért egész alakos tükörket használunk. A gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően a reggeli gondozás idején kerül sor a szájöblögetésre, a fogmosásra. A gyereke saját eszközöket használnak. A kisgyermeknevelő megmutatja a helyes mozdulatokat is. Tanítjuk a helyes orrfújást, a papír zsebkendő használatát. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek ruházata tiszta, ízléses, kényelmes, legyen. Lábbelije egészséges, tartsa a bokáját. Elegendő időt adunk a gyermekeknek az öltözésre, vetkőzésre. Segítjük, figyelemmel kísérjük tevékenységüket, így elkerüljük, hogy a ruhát, cipőt, stb. helytelenül vegye fel, kényelmetlen legyen számára vagy elmenjen a kedve a további együttműködéstől. Az öltözködéssel az esztétikai érzéket, az igényességet fejlesztjük. A gombolást, fűzést játék közben is gyakorolhatják. A testápolással kapcsolatos szokáskialakítást következetesen végezzük, azzal a céllal, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény, és szokássá váljon a kéz-arcmosás, az alapos törlés, a fogmosás, a fésülködés, és az igényes, rendezett öltözk.

11.3.3. Étkezés

Az egészséges életmódra nevelés része az egészséges táplálkozás. Fontos feladatunk a gyermekek táplálása, az önálló étkezés tanítása, a helyes étkezési szokások kialakítása. Eredményünk, ha örömmel, jó étvágyal fogyasztják az ételt. A gyermekek koruk és fejlettségük szerint, ölből vagy asztalnál ülve, gondozási sorrendben étkeznek. Mindig figyelembe vesszük az egyéni tempót is. Az étkezések azonos időben, kulturált körülmények között, derűs légkörben zajlanak. Az ételt a kisgyermeknevelő megkóstolja, mielőtt odaadja, meggyőződik arról, hogy megfelel a gyermek igényeinek. A gyermekek játékból érkeznek az asztalhoz, saját helyükre ülnek. A kisgyermeknevelő személyre szólóan terít és tálal. Az együttműködési szándék szerint bevonja a gyermekeket a folyamatba. Az étkezők mellett ülve biztosítja a nyugodt, zavartalan étkezést. A helyes étkezési szokások (alapos rágás, főzelék, gyümölcs, zöldség fogyasztás) kialakítására nagy hangsúlyt fektetünk. Az új ízeket fokozatosan vezetjük be, ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az étel elfogyasztására. A szülőkkel információkat cserélünk a gyermek étkezési szokásairól. Az étkezésről a kisgyermeknevelő feljegyzést készít a gyermekek egyéni dokumentációjába.

11.3.4. Pihenés, alvás biztosítása

A gyermekek akkor játszanak, vesznek részt aktívan a gondozásban, ha egyéni igényük szerint megfelelő időt, lehetőséget biztosítunk pihenésre, alvásra. Gyermekfektetőn, heverőn, kuckóban pihenhetnek. Az alváshoz optimális feltételek szükségesek: átszellőztetett szoba, állandó alvó hely, csend, nyugalom, kényelmes ruházat, póttárgy. Egyéni bánásmóddal, testközelséggel, simogatással, halk énekkel, mesével segítjük az elalvást. Fekvő gyermeknek a fulladásveszélye miatt nem adunk cumisüvegbe folyadékot. Ébredés után csendes játékra van lehetőség, ügyelünk arra, hogy a korán ébredők a még alvókat ne zavarják.

11.4. Játéktevékenység

A játék egyetemes emberi, belső késztetésből fakadó örömteli tevékenység. Életszükséglet. A játék útján történő tanulás döntő hatású az ember személyiség fejlődésére. A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti, az érzelmi, értelmi és a szociális fejlődést, Értéknek tekintjük a szabad játékot, az önálló mozgást, aktivitást, az alkotást, a kreativitást. Személyi és tárgyi feltételek biztosításával, jól szervezett napirenddel segítjük elő a nyugodt játéktevékenységet. Fontosnak tartjuk a játék során is a gyermek megismerésén alapuló egyéni bánásmódot, a személyközpontúságot. A kisgyermeknevelő a gyermek igényétől és a helyzettől függően vesz részt a játékban, pl. kezdeményez, ötletet ad, segíti a megosztozást, bátorít, együtt játszik a gyermekkel, stb. Viselkedése, kommunikációja minta a gyermekek számára. Érzelmi biztonságban indirekt módszerekkel az értelmi fejlődést segítjük. Módszertani levél, fejlődés lélektani, pedagógiai, nevelés lélektani ismeretek segítenek abban, hogy önálló felelősséggel hozhassunk döntéseket a gyermekek játéktevékenységével kapcsolatban.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, ebben tud a gyermek személyisége megformálódni s így a bölcsődei nevelés leghatékonyabb eszköze. A bölcsődei nevelés alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A kisgyermek a szemlélődésből, cselekvésből, tapasztalásból tanul. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a játék szabadságának, amely a gyermek saját elhatározására épül. Oly szükséglet ez a gyermeknek, melynek minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek a külvilágból és saját belső világából nyert tagolatlan benyomásait játékba vetíti ki, s ott újra „szemügyre” véve tagolja. Ezért is kell, hogy a játék szabad legyen, mert csakis így vezet céljához, az egyéni benyomások feldolgozásához. Montessori nevelésében rendkívül fontos szerepe van a környezetnek. Olyan környezet kialakítására törekszünk a gyermek körül, amelynek felszereltsége biztosítja a gyermek örömteli játékát, ismeretszerzését, szabadon választott játékos tevékenység által. A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezésével, a szabadon választhatósággal, a játéktér kialakításának és a játékok kiválasztásának szempontjainál az ő módszereit használjuk fel szem előtt tartva, hogy ő éppen hol tart a játékfejlődésében. A gyermek a szabad játéka közben megismerheti a tárgyak tulajdonságát, valamint saját akaratának és szabadságának határait. Kipróbálhatja és megtapasztalhatja a megfelelő viselkedési formákat így fejleszti szociális képességeit.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása már a bölcsődében kezdetét veszi. Kreativitáson nemcsak valami újnak a létrehozását érthetjük, hanem minden érdeklődéssel, aktivitással, odafigyeléssel végzett tevékenységet. A gyermekek játszva ismerkednek különböző anyagokkal, tárgyakkal, eszközökkel. Rakosgatják a terméseket, ágakat, kavicsokat, gyurkálgatnak a homokban, nyomokat hagynak. Miközben így ismerkednek a világgal, minden érzékszervüket igénybe veszik: tapintanak, ízlelnek, hallanak, látnak, szagolnak. Ezen érzékletes tapasztalatoknak nagy szerepe van fejlődésükben és a világról alkotott benyomásaik kialakulásában. Ebben az életkorban nem a tevékenység eredménye, hanem maga a tevékenység a fontos, ezért módszerünk egyik sarkköve, az alkotójáték.

Kíváncsiságuk kielégítésére a gyermekek számára megszokott és többnyire elérhető helyen rendelkezésre áll többféle anyag és eszköz, amivel fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat, miközben megtanulja tőlünk az eszközök biztonságos használatát. Mindig csak a legegyszerűbb technikákat használjuk, felhasználva a természetben előforduló anyagokat. Szívesen firkálgatnak, nagy felületű nagy ívű papíron marokkrétával, vastag ceruzákkal. Természetesen témajavaslatot nem tervezünk a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában. Szabadon döntenek, inkább csak kísérletezgetnek, és ha kedvük van, csak akkor nevezik meg alkotásaikat. Ismerkednek különféle minőségű papírokkal, melyeket gyűrhetnek, téphetnek, gombócozhatnak, hajtogatnak, vághatnak.

Több típusú gyurmát használunk, mellyel kezűgyességük láthatatlanul ügyesedik nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva az anyagot. A földdel való játék, a homokozás, sározás, a gyerek elemi, ősi szükséglete. A homokozás a gyerek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A cél, hogy belekóstoljanak az alkotás örömébe, hogy szívesen beszéljenek a számukra oly értékes művekről, s szüleikkel együtt örüljenek a létrehozott produktumnak.

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti.

A bölcsődei játék alapelvei

A bölcsődei ellátásban „A bölcsődék működési engedélyének szakmai követelményei”-ben megfogalmazott alapelvek a meghatározóak. Ezek megvalósítása gondozási –és játék helyzetben lehetséges. Az általános alapelveken túl, a gyermekek játékával kapcsolatban még a következők érvényesülnek:

- A játékfejlődés és más funkciók fejlődése között szoros kapcsolat van.
- A megfelelő napirend a lehető legtöbb és leghosszabb játékidőt biztosítja a szobában és az udvaron is.
- A jól kiválasztott játékszerek felölelik, illetve reprezentálják a gyermekek szűkebb és tágabb környezetét, lehetővé teszi azok eseményeinek eljátszását.
- Az a gyermek játszik nyugodtan, aki biztonságban érzi magát.

A gyermek megismerésének és fejlesztésének is eszköze a játék.

Sok figyelmet fordítunk arra, hogy a kisgyermeknevelők ráérezzenek a játékba való be és kilépés helyes idejére és módszerére. Vegyék észre a konfliktushelyzetet megelőző jeleket, és azt, hogy hogyan tudnak segíteni egy-egy elakadásnál, hogy az ne legyen elhamarkodott, illetve hogy mikor kell háttérbe vonulniuk. A szabad játék spontán támogatása sokfajta képességet (rugalmasság, gyors helyzetfelismerés), szakterületi tudást (repertoár anyag, ötlettár), valamint megfelelő értelmezést igényel. Ha a gyermek szabad játéka során a felnőtt szabja meg, hogy melyik játékkal hogyan lehet (és „csakis úgy lehet”) játszani, akkor épp ebben az esetekben beszélhetünk erőteljesebb beavatkozásról.

A családi bölcsődében a szabad játék mellett van létjogosultsága a kezdeményezett játéknak is.

A kisgyermeknevelővel folytatott néhány perces élvezetes játék közös aktivitása, kellemes/vonzó viszonyulást vált ki a gyermekből. A nevelő ilyenkor a gyermek sok igényét kielégíti: szeretet, biztonság, tárkeresés, elismerés, kíváncsiság.

Az együttjátzás és kezdeményezés nagyon fontos elvi kritériumok mellett valósulhat meg.

Csakis a gyermek önkéntességén alapuljon, biztosítva legyen a párhuzamosan végezhető szabad játéktevékenység, igazodjon a gyermek életkorához, és a kisgyermeknevelő őszinte érdeklődésén, kedvén és szakmai tudásán alapuljon.

11.5. Tanulás

A tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: tanulásnak tekintünk minden olyan tapasztalást, információszerző folyamatot, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és a gondolkodásban. A tanulás nem csupán ismeretszerzés, átszövi a bölcsődei élet egészét. Legfőbb motiválója a személyes kíváncsiság, érdeklődés. A tanulási vágy belső motívum: gyermek öröme leli az egész folyamatban, és annak eredményében egyaránt. A tanulás a gyermek életkorából és fejlettségéből adódóan tevékenységbe agyazottan történik. Legfőbb szinterei a természetes élethelyzetek: gondozás, játék, a felnőttekkel, társakkal, együttes tevékenységek, kommunikáció. A tanulás jelentős mértékben utánzásra alapuló spontán tevékenység, játékos tapasztalatszerzés. A beszéd a kisgyermekkorai tanulás egyik fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltétele a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakció. A fizikai és érzelmi biztonság megteremtésével, optimálisan ingergazdag környezettel tesszük lehetővé, hogy a gyermek nyitottan, érdeklődéssel fordulhasson a környezete felé, kedve legyen aktívan tevékenykedni. Sok lehetőséget kínálunk tapasztalatszerzésre, a környezet megismerésére. Magyarázattal, bátorítással, elismeréssel segítjük a megértést, a feldolgozást. Követhető, pozitív mintát nyújtunk. Teljesítményelváráshoz kötött, direkt ismeretátadás nincs a bölcsődénkben.

A cselekvő, élményalapú, belső motivációkra építő tanulásnak lehet csak létjogosultsága a bölcsődében. A szabad játék magától fejleszti a gyermeket, így a kisgyermek legoptimálisabb tanulási környezete. A kisgyermeknevelőink feladata, hogy a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak tükrében olyan tevékenységeket tervezzenek, és olyan környezetet

teremtsenek, mely elősegíti a tanulási folyamatokat. De nem elvárásokhoz, normákhoz igazítjuk a gyermekek fejlődésének segítségét, hanem fordítva a tanulási környezetet igazítjuk a gyermekekhez. A tervezés folyamatában arra kell nagy hangsúlyt fektetni, hogy a direktív ismeretátadás helyett a szabad, spontán, és tapasztalatokon alapuló tanulási folyamatok működjenek.

11.6 Mozgás

A mozgásnak kiemelt jelentősége van a gyermekek fejlődésében, képességeik kibontakozásában, szocializációjában. A rendszeres mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, kedvezően hat a szervezet növekedésére, az egyes szervek teljesítőképességre, a fizikai erőnlétre. A mozgás a kisgyermek lételeme, a mozgásos tapasztalatok adnak számukra feldolgozható információkat, segítik az észlelést, ami alapját képezi a magasabb gondolkodási funkcióknak.

Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek szabad mozgással, aktív tevékenységgel töltsék a bölcsődei tartózkodásuk idejének nagy részét. A mozgásfejlődés fiziológiás menetének minden lépése a gyermek belső készítésén kell alapulnia. Nincs szükség gyakoroltatásra, bizonyos „fejlettebb” testhelyzetekbe helyezésre, tanítással történő beavatkozásra. Az, hogy a fejlődés menetébe nem avatkozunk be, nem jelenti azt, hogy nincsenek feladataink a feltételek biztosításával kapcsolatban.

A kisgyermeknevelőnek az a feladata, hogy kedvet csináljon a mozgáshoz, hogy nyújtsa mindazt, ami a gyermek jó közérzetéhez, biztonságérzetéhez, fejlődéséhez szükséges. Fő feladatai közé tartozik a széleskörű mozgáslehetőség biztosítása, hisz minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban. A szabad mozgást biztosító tér helye, nagysága, higiéniája, a mozgást motiváló eszközök folyamatos, tudatos biztosítása meghatározó fontosságú a szervezési feladatokban. Szintén fontos feltétel, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük, és mindig biztosítsuk a felnőtt biztonságot nyújtó állandó felügyeletét. Amennyiben csecsemőt is gondozunk, számukra jól belátható, védett mozgás-, és játékteret alakítunk ki. Hempergőt biztosítunk a még járni nem tudók részére az udvaron és szobában egyaránt, és elkerített szobaresz kerül kialakításra a járással próbálkozó tipegők részére.

A mozgásos játékok mindig a természetes mozgásformákra épülnek, a gyerekek részvétele, eszközválasztása is önkéntes. A gyerekek számára, az életkori sajátosságok és egyéni fejlődésük figyelembevételére reagálva, csak minőségi mozgásfejlesztő eszközöket alkalmazunk. A mozgáskedvet a kisgyermeknevelő játék kezdeményezései mellett motiválják még: a mozgásos mondókák, egyensúlyjátékok, egyszerű labdajátékok.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron több lehetőség adott, mint a szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat fejlesztik. Tágas foglalkoztatónkban biztosítjuk a nagymozgásos játékokhoz való feltételeket is. Fedett teraszunk és füves udvarunk egyaránt remek színteret biztosít az időjárás viszonyoktól függetlenül is a nagymozgásokra.

11.7. Mondóka, ének

A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és tovább élését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömeleményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődés, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei fejlődést, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

Bölcsődénk nevelői tevékenységének fontos eleme az ének, a gyermekek zenei nevelése. A dalos játékok, a ritmikus mondókák, énekelgetés hatással van a gyermekek társas kapcsolatainak, mozgásának- és hangadásának alakulására. Zenei nevelőmunkánkat Kodály Zoltán: "Kis ember dalai", Forrai Katalin: "Jár a baba, jár", „Ének a bölcsődében.” című gyűjteményére, Gállné Gróh Ilona: „Ringató”-jára, népi mondókákra és a népdalok dallamvilágára alapozzuk. Az élő énekszót részesítjük előnyben. Énekelünk személyes kapcsolatban, játékhelyzetben, játékeszközt használva. Ismételtetéssel, mozdulatokkal erősítjük a zenei élményt. Házi készítésű hangszerekkel bővítjük a hangszközöket. A gyermekek magas hangjához alkalmazkodva énekelünk. A zenei anyagokat gondosan választjuk meg, a gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni állapotának, érzelmi hangulatának megfelelően. A kisgyermeknevelő a nevelési évre összeállítja, megtervezi meg, mit énekelnek napi rendszerességgel, mit az ünnepek közeledtén, mit alkalmaznak meghallgatásra, vigasztalásra, altatásra. A kisgyermeknevelő kompetenciája milyen helyzetben, hol alkalmaz mondókát, dalt, a nyugodt gondozási – nevelési légkör, a gyermek jó hangulatának érdekében.

A mozgás – ritmus - beszéd fejlődése összefonódik. A mondókák e három terület együttes fejlődésében jelentős szerepet töltenek be, emiatt is nehéz műfajilag besorolni őket, hisz egyszerre lehet játék, dal és versike.

A népi mondókák nagy segítséget jelentenek a beszédtanulás folyamatában: gyarapszik a szókincs, tisztul a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakul a megfelelő artikuláció. Hozzájárul a beszédészlelés és beszédmegértés fejlődéséhez és az emlékezetbe véséshez.

Ugyanakkor segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, a testséma kialakulásához, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Fontos szerepük van az érintésben, a kisgyermeknevelő - gyermek, gyermek - gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában.

11.8. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet, képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyekre más helyzetekben nincs lehetősége. Fejlődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását. A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban. Fontos szerepük van az ölbéli mondókázásoknak, höcöggetőknek, lovagoltatóknak mind az interperszonális kapcsolatok erősítésében, mind pedig a zenei érzék fejlesztésében.

Minden nap mesélünk vagy verselünk valamilyen formában, mert hisszük, hogy a rendszeresen mesét halló gyermekből lesz később lelkes olvasó. Közkedveltek a láncmesék és verses mesék, melyeknek izgalmát a ritmusok és a visszatérő ismétlődések adják. Kedvelik, ha a mese nekik és róluk szól. A valóság és a világ megismeréséhez segíti hozzá őket.

A mesélés helye leggyakrabban a „puhasarok”. A meleg párnákkal, textilekkel övezett kuckók igazán alkalmasak az összebújásra, hogy a mesehallgatás általi feszültségoldás, ellazulás, valóban pihentető, regeneráló hatású legyen. Célja a kellemes együttlét, a derű, a megnyugvás. A mese előadása során olyan esztétikai élményt nyújt, ami élményközösséget teremt. A meseválasztásban a felnőtt felelőssége nagy. Esztétikailag igényesnek kell lennie, a világképnek és a látásmódnak a gyermekihez közelítő legyen, ugyanakkor figyelembe véve a gyermek kulturális hátterét.

A verseket, a beszéddallam miatt kedvelik a gyerekek. Az érdekes hangzású, mulatságos vagy valamilyen élményhez kötődő versekre felfigyelnek, könnyebben megjegyzik azokat.

11.9. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés – nem annak eredménye.

A kisgyermeknevelő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését. A gyermekek igényeihez igazodva minden nap lehetőséget biztosítunk változatos technikákkal az alkotó kedv felkeltésére és ébren tartására.

A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrés, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

11.10. Ünnepek, hagyományőrző és egyéb tevékenységek

Az ünnepek és hagyományok részei életünknek. Intézményünk az ünnepek azon elemeit kívánja erősíteni, melyek fontos értékeket hordoznak: a várakozás élményét, a lecsendesedés a befelé fordulás szükségét, az együttesség élményét, a rituálékon nyugvó ismétlődések rendjét, és az ünnepet körbe lengő esztétikumot és hangulatot.

A természet rendje, az évszakok változásai, az ezzel kapcsolatos hagyományok sok-sok olyan élményt biztosítanak, melyre a gyermekek születetten nyitottak.

Az ünnep elsősorú színtere természetesen a család. Mi kiegészítjük a várakozás, a felkészülés folyamatát a nagy keresztény ünnepeinkre, és tovább visszük azokat az egyszerű hagyományokat, amelyek a családi körből már-már kiveszőben vannak.

Az ünnepek szervezésénél arra törekszünk, hogy minden szereplő jól érezze magát: elsődlegesen a gyermek, a szülő, és a kisgyermeknevelő is. Valóságos és egyszerű élményeket nyújtunk, melyek a bölcsődés gyermek befogadóképességéhez igazodnak, miközben példát adunk a szülőnek is arra nézve, hogy hogyan töltsék meg értékes tartalommal és az együttjátszás örömeivel a család ünnepét is. Figyelünk arra, hogy adjunk időt az élményfeldolgozásra, ne csak egy napra korlátozódjanak az ünnephez kapcsolódó tevékenységek, és hogy hogyan lehet bölcsődei környezetben, kreatív, minőségileg tartalmas, de mégis meghitt, a családi kötődéseket kihangsúlyozó összejöveteleket szervezni.

Az egyéb tevékenységek, valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak. Ilyen például a babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése. Az öröm forrásai az „én csinálom”élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló művelet sor igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikumára iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermeknevelő által csoportban végzett összes tevékenységbe részt vehessen a gyermek egyéni igénye alapján (pl. poharát elviheti az asztalhoz, étkezéseknél előveheti a kanalát, segíthet a pelenkázás előkészítésében).

12. KIEMELT SZAKMAI FELADATOK

12.1. A családi nevelés segítése, kapcsolattartás a családokkal

A gyermekek egészséges szocializációja, a személyiségfejlődése érdekében kiemelt szakmai feladat a család – bölcsőde közötti kapcsolat erősítése, a családi nevelés segítése. A családi és a bölcsődei nevelés közötti összhang, a szülők és a kisgyermeknevelő között kialakult bizalom, együttműködés elősegíti a gyermekek egészséges, testi, lelki és szociális fejlődését. Mindenkor

nyitottak vagyunk a kisgyermekes családok számára. A szülők a bölcsődébe való jelentkezéskor széles körű tájékoztatást kapnak a bölcsődei életéről, a szokásokról, szabályokról, a családlátogatás jelentőségéről, a beszoktatás módjáról. Megtekinthetik a gyermekek által használt helyiségeket, a játszóudvart. Megismerhetik a gyermekük leendő kisgyermeknevelőjét. Bemutakozó kiadványokon, honlapon, faliújságokon nyújtunk információt az ellátásról, a helyi szakmai programról. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért párhuzamosan minél többet alkalmazunk. A közös élmények, emberi kapcsolatok és a tájékozottság nagymértékben hozzájárulhat a szülői hatékonysághoz, és segítheti a családi nevelést és a kisgyermek fejlődését.

12.1.1. Szülői értekezletek

Az intézményvezető a felvétel alkalmával, majd később a napi csoportlátogatások, az egyéni beszélgetések és a szülői értekezletek alkalmával tart kapcsolatot a szülőkkel. Évente legalább két alkalommal szervez szülőértekezletet, a szülőket érintő kérdésekről. Az új szülők részére a felvétel előtti időszakban – kb. június 2-4 hete – tájékoztató jellegű szülő értekezletet tart. Bemutatja a bölcsődét, a kisgyermeknevelőket, a segítő személyeket. Ismerteti a szakmai programot és a házirendet, válaszol a szülők kérdéseire. Az első szülőértekezleten a kisgyermeknevelőkkel megállapodnak a családlátogatás időpontjában és a beszoktatások idejéről. Az óvodába kerülő gyermekek szülei számára az óvodai beiratkozás előtt szervezünk értekezletet, melyre meghívjuk a bölcsődei részleggel kapcsolatot tartó óvoda vezetőjét, óvodapedagógusait.

12.1.2. Családlátogatás

A gyermek felvétele előtt- optimális esetben a beszoktatás előtt egy vagy két héttel- szervezik a kisgyermeknevelők.

12.1.3. Szülővel történő fokozatos beszoktatás

A három éven aluli gyermekek természetes élettere a család. Hasonló korú társakkal való együtt nevelkedése nem saját, hanem a társadalmi igény. Feladatunk, hogy az igény kielégítése mellett csökkentjük azokat a problémákat, nehézségeket, amelyeket a szülőktől való elválás, a környezetváltozás okoz. Ezt a célt szolgálja a szülővel történő fokozatos beszoktatás, amit a szülőkkel egyeztetve, a szakma alapelvei és a felhalmozódott tapasztalati értékeink és a kisgyermek érdekei szerint tervezünk és végzünk. A módszer lehetőséget ad arra, hogy lehető legkíméletesebb módon történjen az elválás, és a gyermek biztonságban érezze magát az új környezetben. Az anya vagy az apa jelenléte megkönnyíti a gyermek számára az új környezet elfogadását, elősegíti a kisgyermeknevelővel való jó kapcsolat, érzelmi kötődés kialakulását. Mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stressz reakciókat (pl. sírás, tiltakozás, nyugtalanság, étkezési zavar, alvászavar). A szülők megismerhetik az ellátás minden részleteit, közvetlenül láthatják a nevelő munkát, a nevelői magatartást, módszereket. Módszertani levél, és belső

adaptációs jegyzet alapján végezzük, rugalmasan alkalmazzuk, a gyermek, szülő egyéni igényeinek figyelembe vételével.

12.1.4. Napi beszélgetések a szülővel

Fontosnak tartjuk a kölcsönös tájékoztatást a bölcsődébe érkezéskor és a hazaadáskor. Érkezéskor a szülő nyújt információt az előző nap gyermekkel kapcsolatos eseményeiről, a gyermek egészségügyi állapotáról, változásairól. Hazaadáskor a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőket a gyermekről (hangulata, közérzete, társkapcsolata, beszéd, játék, mozgás, étkezés, alvás, levegőzés, önállóság, stb.) Ügyelünk arra, hogy a beszélgetés a gyermek bevonásával történjen. A napi beszélgetések formálják a kapcsolatot és erősítik a bizalmat, lehetőséget ad a gyermek és egymás jobb megismerésére, a nevelés összehangolására.

12.1.5. Szülőcsoportos beszélgetések

A kapcsolattartásnak olyan módszere mely lehetővé teszi, hogy az adott csoporthoz tartozó gyermekek szülei szervezett formában találkozhassanak, beszélgethessenek aktuális témákról a gyermekek fejlődésével, nevelésével kapcsolatban. A beszélgetések célja a családi nevelés segítése, a gyermek személyiségfejlődésének, szocializációjának elősegítése. A beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik. Évente legalább két alkalommal szervezzük, a szülőkkel megbeszélte időpontokban. A beszélgetések erősítik a partneri együttműködést, a bizalomra épülő jó kapcsolatot. Szülői közösségek alakulhatnak ki. A beszélgetés ideje alatt a gyermekek felügyeletét biztosítjuk.

12.1.6. Egyéni beszélgetések

A személyes beszélgetést igénylő kérdésekben, nevelési problémákban egyéni beszélgetést kezdeményezhet a szülő, a kisgyermeknevelő, az intézményvezető. A közös átgondolás szakmai kompetenciát meghaladó esetében szakember bevonása is kérhető. A nyugodt beszélgetés feltételeit és a kisgyermek felügyeletét biztosítjuk.

12.1.7. Üzenő füzet

Tájékoztatás írásos formája, mely nem helyettesíti a személyes, közvetlen kapcsolattartást, de kiegészíti és megerősíti azt. Tájékoztatást a kisgyermeknevelő a gyermek fejlődéséről, a bölcsődei élet eseményeiről, a programokról, stb. Az üzenő füzet bejegyzéseinek folyamatosságával a kisgyermek bölcsődében töltött időszakáról hagyunk nyomot a családnak, a kisgyermek számára.

12.1.8. Szervezett közös programok

A programok a családok igényeihez igazodó többlet lehetőségek a családi nevelés, a család bölcsőde kapcsolatának erősítése érdekében. A program lehet, családi délután, játszóház,

kézműves alkotó foglalkozás, előadás, étel-, könyv-, játékbemutató, sportnap. Az ünnepekhez, különleges napokhoz kapcsolódóan közös mézeskalács készítést, mikulásvárást, apák napi partit, anyák napját, gyermeknapot rendezünk. A gyermekek a szülők biztonságot adó jelenlétében szereznek tapasztalatokat a társas helyzetekről, együtt játszhatnak szüleikkel és kortársaikkal. A szülők ötleteket kaphatnak egymástól is a neveléshez, megoszthatják tapasztalataikat egymással. Megfigyelhetik a bölcsődei élet részleteit, a napirendet, étrendet, játékkészletet.

12.2. Egészségvédelem az egészséges életmód megalapozása

A gyermekek testi-, lelki egészségének megőrzése, az egészséges életmód, a helyes szokások, viselkedés módok megalapozása a bölcsődei egészségvédelem célja. Személyes példamutatásra építve derűs, elfogadó légkörben naponta biztosítjuk a folyamatos játékot, az elegendő szabadlevegőn tartózkodást, a gyermekek fejlettségének, állapotának megfelelő étrendet, a fejlődéséhez szükséges élelmi anyagokat.

12.2.1. Lelki egészségvédelem

A lelki egészség szempontjából döntő jelentőségűek az első években szerzett benyomások. Az adaptáció és az azt követő időszak érzelmi jelei többnyire láthatóak, de az sem ritka, hogy a gyermek belső feszültségekkel küzd. A kisgyermeket körül vevő bölcsődei szakemberek a gyermek viselkedését folyamatosan figyelemmel kísérik, annak érdekében, hogy felismerjék a lelki problémákat, a stressz jeleit és segítik ezek feldolgozását. Mindent megteszünk azért, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, és elfogadja az új környezetét. Figyelünk a mentálhigiénés változásokra, tünetekre és kompetencia határainkon belül kezeljük ezeket. A segítő szemléletű, személyközpontú kisgyermeknevelő hozzájárul a gyermekek lelki egészségének megtartásához. Sikerélményekhez juttatjuk a gyermekeket, megerősítjük a helyes viselkedést, Figyelmet fordítunk az agresszió megelőzésére, a játék segítségével oldjuk a feszültségeket. A szeretetteljes légkör, a rendszeresség, a következetesség biztonságérzetet ad. A gyermekek kedvenc játékukat, átmeneti tárgyat behozhatnak, ami vigaszhoz nyújt és folytonosságot a családi otthon iránti igényben.

12.2.2. Mozgásfejlődés segítése

A gyermek legtermészetesebb megnyilvánulása a mozgás. Csecsemő és kisgyermekkorban alakulnak ki az alapvető mozgásformák. A gyermekek mozgásigénye nagy, az egészséges gyermek szívesen és örömmel mozog. A mozgásigény kielégítését a szabad játék és mozgás biztosításával, a szabadban és a szobában történő tevékenységekkel, mozgáskezdeményezéssel segítjük. A környezetet balesetmentessé tesszük, a veszélyhelyzeteket igyekszünk kiküszöbölni. Olyan körülményeket teremtünk, amelyek fokozzák a mozgáskedvet, változatos mozgásformákra adnak lehetőséget. Elegendő időt, megfelelő helyet, eszközöket biztosítunk a mozgáshoz a csoportokban és az udvarokon. A csecsemőknek védett, elegendő térrel

rendelkező helyett biztosítunk (hempergő, elkerített szobasarok). A gyerekek állandó felügyelet mellett, szabadon, egyéni fejlettségüknek, állapotuknak, belső aktivitásuknak megfelelően gyakorolhatják a nagymozgásokat, finom mozgásokat. A mozgás pozitívan hat az idegrendszerre, a növekedésre, az egészség fenntartására, a betegségek megelőzésére. De segíti az én-tudat fejlődését és az alkalmazkodást.

12.2.3. Levegőzés

Minden évszakban biztosítjuk a szabadban, a friss levegőn tartózkodást, kinti játékot, mozgást.

12.2.4. Fogápolás

A fogszuvasodás megelőzése érdekében fontosnak tartjuk a fogápolás, a helyes szájböklítés, a fogmosási technika megismertetését, elsajátítását a bölcsődés korban. Célunk az egészséges fogfejlődés fenntartása, a fogazat védelme, a fogmosás igényének kialakítása. A zárt fogsorú gyermekek fogkefét és fogkrémet használnak. A rágás érdekében rendszeresen adunk nyers kerti veteményeket, gyümölcsöket.

12.3. A Komplex művészeti, esztétikai nevelés

A bölcsődében a művészeti nevelés legfontosabb célja az örömszerzés, a gyermekek figyelmének, érdeklődésének felkeltése, az érzelmi intelligencia fejlődésének segítése. Főként játék helyzetben, önkéntesen vehet részt a gyermek a kezdeményezésben, a teljesítmény, az alkotás nem elvárás.

12.3.1. Ének-zenei nevelés

Bölcsődénk nevelői tevékenységének fontos eleme az ének, a gyermekek zenei nevelése. A dalos játékok, a ritmikus mondókák, énekelgetés hatással van a gyermekek társas kapcsolatainak, mozgásának- és hangadásának alakulására. Zenei nevelő munkánkat Kodály Zoltán: "Kis ember dalai", Forrai Katalin: "Jár a baba, jár", „Ének a bölcsődében.” című gyűjteményére, Gállné Gróh Ilona: „Ringató”-járá, népi mondókákra és a népdalok dallamvilágára alapozzuk. Az énekelgetés, dúdolás, a höcöggetés, az érintgetés a felnőtt, a gyermek érzelmeinek is pozitív irányultságát eredményezi. A zajkeltő eszközök, a hangszerek megismerését a napi tevékenység részeként értelmezzük. Az élő énekszót részesítjük előnyben. Énekelünk személyes kapcsolatban, játék helyzetben, játékeszközt használva. Ismételtetéssel, mozdulatokkal erősítjük a zenei élményt. Házi készítésű hangszerekkel bővítjük a hangszerszöveget. A gyermekek magas hangjához alkalmazkodva énekelünk. A zenei anyagokat gondosan választjuk meg, a gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni állapotának, érzelmi hangulatának megfelelően. A kisgyermeknevelő a nevelési évre összeállítja, megtervezi meg,

mit énekelnek napi rendszerességgel, mit az ünnepek közeledtén, mit alkalmaznak meghallgatásra, vigasztalásra, altatásra. A kisgyermeknevelő kompetenciája milyen helyzetben, hol alkalmaz mondókat, dalt, a nyugodt gondozási – nevelési légkör, a gyermek jó hangulatának érdekében.

12.3.2. Anyanyelvi, irodalmi nevelés (mondóka, mese, báb)

A vers, mese nagyhatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi (beszéd, gondolkodás, emlékezet, képzelet) és szociális fejlődésére. A mondóka, vers ritmusa, képes könyv nézegetése közbeni közelség, a mese tartalma az érzelmeken keresztül hat a gyermeki személyiségre. Információkat, ismereteket nyújt, oly módon, amire szinte semmilyen egyéb helyzetben nincs mód. A képeskönyveket tudatos megfontolással szerezzük be. A művészeti alkotás, hagyományörzés, mint minőség, és a kisgyermek számára érthető megközelítés a megfelelő választás. Fontosnak tartjuk, hogy valamennyien megfelelő irodalmi anyaggal rendelkezünk (vers, mese, mondóka), melyből a gyermekek igénye, fejlettsége szerint válogathatunk, adott szituációkhoz (rajzolás, gyurma, főzőcske, stb.) kapcsolódni tudunk. A gyermekek a népi mondókák, versek, mesék mellett, azokat a történeteket is szeretik, amelyek róluk szólnak, a mindennapi eseményeiket, élményeiket fogalmazzuk meg. Közös öröm, az én-tudat és a gyermeki emlékezet fejlesztése együttesen érvényesül.

12.3.3. Vizuális nevelés (firkálás, rajzolás, gyurmázás, stb.)

A tevékenység maga az örömforrás, érzelmek feldolgozása, önkifejezés. A kisgyermeknevelő életkornak megfelelő, változatos eszközökkel, játszóhely biztosításával, állandó felügyelettel, technikai tanácsadással segítik a tevékenységet. Az alkotó tevékenység kibontakozása szempontjából alapvető tevékenységnek tekintjük a firka- korszakát. Aminek feltételeit naponta, minden bölcsődei csoportban megteremtjük. Gyurmázásra (só-liszt és főzött gyurma) is állandóan lehetőséget adunk. A gyermekek alkotókedvét dicsérettel, bátorítással, elismeréssel erősítjük. A firkákat, rajzokat, alkotásokat megbecsüljük, megőrizzük. A csoportszobákat, öltözőket a gyermeki alkotásokkal és a kisgyermeknevelő által készített évszaknak megfelelő, ízléses dekorációkkal, képekkel, fotókkal, díszítjük, mellyel a kisgyermek vizuális nevelését szolgáljuk.

12.3.4. Esztétikus környezet biztosítása

A bölcsődénk berendezéseinek, felszerelési tárgyainak megválasztásánál nem csak a szükségletek kielégítését, hanem az esztétikai nevelés és az ízlésformálást is érvényesítjük. Lehetőségeink szerint úgy válogatjuk meg a tárgyakat, a falak, függönyök, a textíliák színét, hogy azok egymással szinkronizáljanak. A környezet díszítését a kisgyermeknevelő végzi, az esztétikai egyensúly megteremtésére törekedve. Intézményünk Kreatív Műhelyt működtet az alkotó nevelők részvételével, ahol az anyagok, eszközök, és technikák tapasztalatait cserélik, osszák meg egymással.

12.4. Környezeti nevelés

Megismertetjük, tapasztalatokat közvetítünk a környezettudatos magatartás megalapozása érdekében a természeti (állatok, növények, termékek, időjárás, évszakok jellemzői, stb.) és a társadalmi (családi szerepek, foglalkozási szerepek, hagyományok, ünnepek, stb.) környezet, a játéktevékenységen, és az egyéb tevékenységeken keresztül. A folyamatban kiemelt szerepe van a felnőtt, kisgyermeknevelő példamutatásának.

13. INTÉZMÉNYI KAPCSOLATOK

1. Kapcsolattartás a családokkal

A gyermeknevelés elsődleges színtere a család. A bölcsőde a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. Biztosítjuk a bölcsőde nyitottságát a hétköznapokon, és ünnepeink, tematikus napok szervezése alkalmával egyaránt. A szülőknek előzetes egyeztetés után lehetőségük van betekinteni a napközbeni bölcsődei életbe is.

A kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás
- Szülővel történő fokozatos beszoktatás
- Napi kapcsolattartás reggeli és délutáni érkezések alkalmával
- Írásos kapcsolattartási formák, például családi füzet, faliújság
- Szülői értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések
- Egyéni tanácsadás
- Levelező lista családok számára
- Családi napok, játszódélutánok, közös ünnepek

Kiemelt szerepet szánunk programunkban a családlátogatásoknak és a szülővel történő fokozatos beszoktatásnak, mely az első lépés ahhoz, hogy a szülő megismerje a bölcsődei életet, szokásokat, s hogy fokozatosan adhassa át a gyermeke gondozásával kapcsolatos feladatokat a kisgyermeknevelőknek. Ezt követően is különösen figyelünk arra, hogy a szülő továbbra is teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről, fejlődéséről. Lehetővé tesszük napi betekintések során, hogy a szülők képet kaphassanak gyerekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, esetleg új, otthon nem tapasztalt tulajdonságaikat is felfedezhetik.

A gyermekek körülményeinek, szociokulturális helyzetének minél pontosabb megismerését nagyon fontosnak tartjuk, mert csakis így tudunk igényeikre és szükségleteikre megfelelően reagálni. A szülőcsoportos beszélgetéseken a problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés növelését. Gyermekneveléssel kapcsolatos kiadványokat, könyveket ajánlunk, átadjuk az általunk olvasottakat, és elmondjuk tapasztalatainkat, személyes élményeinket. Motiváljuk a szülőket az otthoni anyanyelvi élmények, esti

mesélések, beszélgetések, a sok közös séta és játék, a helyes életritmus, a meghitt ünnepek megélésére, melyek mind a harmonikus személyiségfejlődéséhez vezető út állomásai.

A játszó délutánok, családi napok azok a fórumok, ahol úgy erősíthetjük a szülői kompetenciát, hogy közben helyet és időt biztosítunk az együttjátszáshoz.

Az írásos kapcsolattartási formák kiválóan illeszkednek programunkba. A faliújságon tematikusan elkülönítve tájékoztatjuk a szülőket az évszakok eseményeiről, a gyermekek alkotásairól, a közös ünnepeinkről, a környezet megóvásának lehetőségeiről és az ezzel kapcsolatos közös programjainkról, valamint az általános napi tudnivalókról. Az írott üzenetváltások számunkra legfontosabb eszköze a családi füzet.

2. Együtműködés az óvodákkal

A szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást, a jó gyakorlatok elterjedését biztosítja a bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatók egymás közötti szoros együttműködése.

A bölcsőde és az óvoda között olyan kölcsönös együttműködésre épülő, tartalmas kapcsolat kialakítása szükséges, amely lehetővé teszi egymás szakmai elveinek, céljainak megismerését, megértését. Fontos a szakmai kompetencia elismerésén alapuló partneri viszony előtérbe helyezése.

A bölcsődei ellátás befejezése az óvodai átadás. Az átmenet segítése érdekében bölcsődénk együttműködik a környezetükben működő Bocskai kert Napsugár Óvodával, illetve más „társ” óvodákkal. A tavaszi időszakban a szülői értekezleten részt vesznek az óvoda pedagógusok, majd meglátogatják a leendő óvodás gyermekeket csoportjainkban. A nevelők és az óvónők információkkal segítik egymást az gyermek intézményváltásának megkönnyítése érdekében. Ősszel a kisgyermeknevelő meglátogatja az óvodában a volt bölcsődés gyermekeit.

3. Együtműködés a jelzőrendszer tagjaival

A gyermekek védelme minden bölcsődei dolgozó kötelessége. A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése érdekében jelzési kötelezettségünk van. Felismerjük a testi, lelki fizikai bántalmazás, elhanyagolás jeleit, és a veszélyeztettséget jelentjük a Család és Gyermekjóléti Központnak, Család és Gyermekjóléti Szolgálatnak. Védelembe vett gyermek esetében együttműködünk a családsegítővel, esztmenedzserrel, védőnővel, gyermekorvossal. Az intézményvezető, gyermekvédelmi felelősök, kisgyermeknevelő részt vesznek esetkonferencián, jelzőrendszeri megbeszélésen, konferencián. Az együttműködésünk alapja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény.

4. Egyéb kapcsolatok

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával jól működő kapcsolatokat kell kialakítani mindazokkal a társintézményekkel és szakemberekkel, akikkel a családok kapcsolatba kerülnek/kerülhetnek, illetve akikkel a kapcsolat kialakítása a gyermek egészséges fejlődése, fejlesztése szempontjából szükséges.

Fentieket figyelembe véve az Intézmény a következő intézményekkel tart kapcsolatot:

- helyi családsegítő – és gyermekjóléti szolgálat
- családsegítő – és gyermekjóléti központ
- helyi védőnői szolgálat
- bölcsőde orvos
- Hajdú- Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv

14. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI A BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE

A gyermekek többsége az érés, fejlődés, a családi nevelés és a bölcsődei nevelés eredményeként a bölcsődés kor végére eléri az óvodai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Az óvoda érettség jellemzői:

- Főtevékenysége a játék, aktív, tevékeny, szereti, amit csinál.
- Képes kötődni, érzi, hogy szeretik, a közösséghez tartozik, családjának, társainak örül, a felnőtt-gyerek kapcsolaton túl, a gyerek-gyerek kapcsolatokban is biztonságban, jól érzi magát, szívesen játszik társaival.
- Kialakult én-tudata, én-képe pozitív.
- Nyitott, érdeklődő, kíváncsi. Örömmel vesz részt új tevékenységekben.
- Több területen önálló, élvezi önállóságát, a gyakorlást, kisebb segítséget igényel.
- Jól tájékozódik a környezetében, ismeri napirend eseményeit, a szokásokat. elfogadja a csoportban kialakított szabályokat, alkalmazkodás nem jelent számára megterhelést. Tudomásul veszi, hogy nem teheti mindig azt, amit akar.
- Képes a konfliktusokat, negatív érzéseket önállóan, vagy felnőtt segítségével feldolgozni,
- Mozgása összerendezett, változatos mozgásformákat használ. Érzékeli teste térbe való elhelyezkedését, mozdulatai hatását.
- Képes kifejezni magát, szabadon megnyilatkozik különböző területeken. Szavakkal fejezi ki szükségleteit.
- Elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot a felnőttekkel és a gyerekekkel.
- Szobatiszta, legtöbbször „ágytiszta”. Büszke arra, hogy nem használ pelenkát.
- Együttműködik a felnőttekkel, szívesen segít, kisebb feladatokat teljesít. A gyermekek egészséges fejlődés esetén is jelentős egyéni különbségeket mutatnak. Az intézmények a család, bölcsőde és óvoda együttműködése fontos a gyermek zavartalan fejlődése és az óvodai adaptáció érdekében.

15. AZ ELLÁTOTTAK ÉS A SZOLGÁLTATÁST VÉGZŐK JOGAINAK VÉDELME

A napközbeni kisgyermekellátás minden folyamatának, a kisgyermeknevelői hivatás egészének, olyan etikai követelményeken kell alapulnia, mely figyelembe veszi az egyetemes emberi és gyermeki jogokat, s azokat egyben védelmezi is.

Minden szakmánkat érintő nemzetközi és hazai joggyűjteményt, chartát, etikai kódexet alapul véve kell az ellátást megszervezni és az érdek- és jogvédelmet garantálni. A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Intézményünk dolgozóit informáljuk és tájékoztatjuk mindazon etikai elvárásról, melyek munkavégzésüket alapjaiban meghatározza vagy arra nézve ajánló jelleggel bír. Az alábbi dokumentumok és jogszabálygyűjtemények az irányadók az intézmény jog- és érdekvédelmében:

- ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozata
- ENSZ Gyermek Jogairól szóló Egyezménye
- 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Szociális Munka Etikai Kódexe
- A Nemzeti Pedagógus Kar Etikai Kódexe
- Szakmai ajánlás a család és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő-és jelzőrendszer működésének és működtetésének szabályairól.

Gondot fordítunk a gyermekek jogainak sérthetlenségére. a szülők, törvényes képviselők és a bölcsődei dolgozók állampolgári és alkotmányos jogaira.

1) Az ellátást igénybe vevők jogai

Az ellátást igénybevevőnek joga van:

- A szolgáltatásokat teljes körűen igénybe venni, egyéni bánásmódban részesülni.
- Joga van minden fontos kérdésben a tájékoztatáshoz, adatai védelméhez, a nyilvántartásba, dokumentumokba való betekintéshez.
- Az ellátást igénybe vevőt megilleti személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem.
- A szolgáltatás vezetője köteles biztosítani, hogy az ellátott adataihoz, a vezetett nyilvántartásokhoz illetéktelen személy ne jusson hozzá.
- Az ellátást igénybe vevők, az ellátást nyújtó kötelezettségszegése és a szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos problémák esetén panasszal élhetnek, melyet a szolgáltatás vezetőjéhez lehet szóban vagy írásban benyújtani.
- Ismerni a gyermekjogi képviselő nevét, elérhetőségét, tájékoztatást kapni a vele kapcsolatos jogorvoslati lehetőségről.

A szülői jogok és kötelességek

a) A szülő joga:

- megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelését- gondozását bízta,
- megismerhesse a gyerekcsoporthat életét,
- megismerje a nevelési - gondozási elveket,
- tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a kisgyermeknevelőtől,
- a családi bölcsőde működését illetően mondjon véleményt és tegyen javaslatot,
- megismerje a gyermek ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.

b) A szülők kötelessége:

- a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együtt működjön,
- az intézmény házirendjét betartsa.

A gyermek joga:

- segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakozásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez,
- sérülés, betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,
- a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön,
- emberi méltóságát tiszteletben tartás, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal - az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön,
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben- gondozásban részesüljön.

2) Panasztétel lehetősége

Panasz esetén a szülők/törvényes képviselők fordulhatnak:

- Az intézményvezetőhöz: képviseli Ráczné Hamerszki Judit Lívía
Levélcím: 4241 Bocskai kert, Debreceni út 118.
e-mail: csaladsegito1@gmail.com
- A fenntartóhoz: képviseli Szöllős Sándor polgármester
Levélcím: 4241 Bocskai kert, Poroszlai út 20.
- Integrált Jogvédelmi Szolgálat: 1134 Budapest, Tüzér u. 33-35.
postacím: 1365 Budapest, Pf.: 646.
Telefon: +36-1/8969-000
Ingyenesen hívható zöld szám: +36-80/620-055
E-mail: ijsz@ijsz.bm.gov.hu
gyermekjogi képviselő: A gyermekjogi képviselő neve,
elérhetősége megtalálható az intézmény faliújságján.

Ha az ellátott alkotmányos jogainak érdekében kíván panaszt tenni, akkor az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosához fordulhat.

Az intézményvezető 15 napon belül köteles a panasztevőt írásban értesíteni a panasz kivizsgálásának eredményeiről. Amennyiben az intézményvezető nem intézkedik határidőben, vagy a panasztevő nem ért egyet az intézkedéssel, az intézkedés kézhezvételétől számított 8 napon belül a fenntartóhoz fordulhat.

1. Személyes gondoskodást nyújtók jogainak védelme

Az intézményben nem állhat alkalmazásban olyan személy, akivel szemben a Gyermekek védelméről, és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény kizáró tényezője áll fenn.

A dolgozók magánéletének védelme, a személyes adataik kezelésében mérvadó.

Az intézmény dolgozóit, és vezetőjét panasztétel esetén - a kivizsgálási időszak végéig - megilleti munkáltatójuk, és fenntartójuk védelme.

A család és a házasság intézményének védelme az alkalmazotti közösség munkaszervezése során figyelembe veendő tényező. Különös védelem illeti meg a várandós anyát, a kisgyermeket nevelő anyát a munkahelyen.

A dolgozók érdekeinek figyelembevétele nem befolyásolhatja hátrányosan a bölcsődei ellátásban részesülő kisgyermekek érdekeit.

A szolgáltatásban foglalkoztatottak vagy munkaviszonyban álló személyek esetében biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapják, tiszteletben tartsák emberi méltóságukat és személyiségi jogaikat, munkájukat elismerjék, valamint a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számukra.

- A munkavállalót megilleti a biztonságos munkavégzéshez való jog.
- A szolgáltatás munkatársának joga, hogy a szakmailag elfogadott módszerek közül - a hatályos jogszabályi keretek között - szabadon válassza meg az adott esetben alkalmazandó beavatkozási formát.

A szolgáltatásokat végzők közfeladatot ellátó személynek minősülnek.

2. Adatvédelem

Az Intézmény Adatvédelmi Szabályzata teljes részletességgel szabályozza az Intézmény adatkezeléssel kapcsolatos feladatait és feladatellátás során betartandó adatkezelési szabályokat és felelősségi köröket.

16. A CSALÁDI BÖLCSŐDEI ELLÁTÁSRÓL SZÓLÓ TÁJÉKOZTATÁS HELYI MÓDJA

A családi bölcsőde működéséről, a nyújtott szolgáltatásokról és azok igénybevételi lehetőségeiről több formában tájékozódhatnak az érdeklődők. Elsősorban a település honlapján (www.bocskai kert.hu). Minden érintett személyesen és telefonon is érdeklődhet a szolgáltatás

bármely elemével kapcsolatban. Az intézményvezető rendelkezésre áll a tájékoztatást kérők számára az előre egyeztetett időpontokban.

Kiemelt időszak a tájékoztatásban a felvételeket megelőző nyílt napok időszaka és az ellátásba kerülést követő időszak, vagyis a beiratkozás, amikor a szülő általános tájékoztatást kap:

- az ellátás tartamáról, feltételeiről, szolgáltatásokról,
- az intézmény által vezetett, a gyermekére vonatkozó nyilvántartásokról,
- a személyes adatok védelméről és a bölcsődében készíthető fényképekről, felvételekről,
- a panaszjoga gyakorlásának módjáról,
- az érték- és vagyonmegőrzés módjáról,
- a házirendről.

A tájékoztatás formái:

- Szórólapok, plakátok kihelyezése a településen.
- Helyi újság közreműködése (Bocskai kert Hírek).
- Érdek-képviselői szervek és civil szervezetek tájékoztatása.
- Házi orvosok, védőnők, gyermekorvosok tájékoztatása.
- Oktatási intézmények, egészségügyi-, szociális intézmények tájékoztatása.
- Internetes honlapon történő tájékoztatás (www.bocskaikert.hu).
- Különböző szakterületek tanácskozásain nyújtott tájékoztatás.
- Nyílt Nap szervezésével a lakosság tájékoztatása személyes találkozás útján.
- Az intézményben lévő Szakmai Program hozzáférhetővé tétele a szülők számára.

A tájékoztató tartalmazza a családi bölcsőde nevét, címét, elérhetőségeit (telefonszám), fenntartóját, az ügyfélfogadás rendjét és a nyújtott szolgáltatásokat. A működését, tevékenységeit bemutató alapinformációkat tartalmazó dokumentumok (Szakmai Program SZMSZ) az intézmény székhelyén megtekinthetők. A szolgáltatásokról, rendezvényeiről a helyi nyomtatott sajtóban (Bocskai kert Hírek) az elektronikus sajtóban (település honlapja), valamint plakátokon tájékoztatja a lakosságot.

17. A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ FOLYAMATOS SZAKMAI FELKÉSZÜLTSGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

A családi bölcsőde szolgáltatást végző szakember számára rendelkezésre áll a naprakész online jogtár, internet elérhetőség.

Az intézmény és a fenntartó a családi bölcsőde munkatársának:

- lehetőséget biztosít a szakmai napokon, szakmai fórumokon és továbbképzéseken való részvételre, amelynek költségeit megtéríti, utazását biztosítja,
- elérhetővé teszi az írásos szakmai anyagokhoz való hozzájutást,
- biztosítja a szakma képviselőivel, vezetőivel, módszertanával való folyamatos kapcsolattartást, tapasztalatcserét.

A kisgyermeknevelőknek teljesíteni kell a továbbképzési kötelezettségüket a 9/2000. (VIII.4) SzCsM rendelet által előírtaknak megfelelően.

Bocskai kert; 2026.05.04

Ráczné Hamerszki Judit Livia
intézményvezető

Bocskai kert, 2026. május 5.

A kivonat hitelül:

Gonda Lajosné
jegyzőkönyvvezető